

# HATAY'IN YENİDEN İHYASI

# 6 Şubat 2023 Depremi Sonrası Kentlerimizin Yeniden İhyası: Fiziki, Sosyal, Psikolojik Dayanıklılık İçin Planlama Çalışmaları

## Hatay Yeniden İhya Çalıştayı

6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremin ardından büyük hasarlar alan kentlerimizin fiziki, sosyal, ekonomik, psikolojik, çevresel yeniden ihyası süreci ve bu açılardan dayanıklı bir kent planlaması için çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Fizik, mekân ve toplumsal çok katmanlı kültürel çeşitliliğe sahip Hatay ilimiz deprem felaketinin ardından ekonomik, toplumsal ve mekânsal büyük kayıplar vermiştir. Kentin yeniden ihyası sürecinde sahip olduğu kültürel çeşitliliğin korunarak planlandığı bir sürecin gerçekleştirilebilmesi adına, Türkiye Tasarım Vakfı ev sahipliğinde 1 Eylül 2023 tarihinde Atatürk Kültür Merkezi'nde "Hatay Kent Merkezi Koruma Amaçlı Planlama ve Tasarım Çalıştayı" gerçekleştirilmiştir. Çalıştay farklı uzmanlık alanlarından 100'den fazla katılımcıyla Hatay'ın Yeniden İhyası için Ne Yapılmalı? ve Nasıl Yapılmalı? sorularına yanıt aranan 2 oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Mimar, şehir plancısı, endüstriyel tasarımcı, arkeolog, sanatçı, eğitim profesyoneli, kamu yöneticisi, istatistikçi, inovasyon ve sosyal etki profesyonelleri, teorisyen ve mühendis, gayrimenkul, finans, bilgi teknolojileri, lojistik, iletişim ve turizm uzmanlarının yer aldığı çok paydaşlı katılımcı bir çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Bu çalıştayın gerçekleştirilmesinde ana hedef, Hatay ilinde deprem felaketinin meydana getirmiş olduğu tahribatın giderilmesi faaliyetlerinde tarihi ve kültürel dokunun bütüncül bir planlama ile korunarak ihyası ve yeni yerleşim alanları ile tarihi kent dokusunun arasında bağlantı kuru-larak planlama yapılmasıdır. Yerel nüfusun kente dönüşünü teşvik edici ekonomik, sosyal, toplumsal iyileştirmeler bütünü olarak planlanacak bir perspektif ile sunulması amaçlanmaktadır.

# İçindekiler

## Çalıştay Masa Raporları

1

## Temel Analiz Çerçevesi

2

## Ne Yapılmalı?

3

- A. Mekâna Dair
- B. Kent Belleği ve Kentsel Kimlik Bağlamında
- C. Sosyal Yapı Perspektifinden
- D. Turizm Özelinde
- E. Katılımcı Yaklaşımların Işığında
- F. Kırsal Alanların Planlanması Bakımından
- G. Ekonomik Açıdan

## Nasıl Yapılmalı?

4

- A. Mekâna Dair
- B. Kent Belleği ve Kentsel Kimlik Bağlamında
- C. Sosyal Yapı Perspektifinden
- D. Turizm Özelinde
- E. Katılımcı Yaklaşımların Işığında
- F. Kırsal Alanların Planlanması Bakımından
- G. Ekonomik Açıdan

# Koordinasyon Ekibi

# Oturum Katılımcıları

## Çalışma Grubu 1

**Abdulkerim Gündüz**, Mimar  
**Ali Saydam**, Gazeteci - Yazar  
**Cem Yılmaz**, Kentsel Tasarımcı  
**Emir Çekmecelioğlu**, Mimar  
**Fehmi Bilge**, TTV YK Üyesi  
**Juanna Baram Berkman**, Yüksek Mimar  
**Nezih Başgelen**, Arkeolog  
**Nil Rüstemoğlu Büyükyazgan**, Kurucu Üye, Yeniden Antakya Platformu

## Çalışma Grubu 2

**Ali Coşkun**, Finans Uzmanı - Doçent Doktor  
**Ayben Cumalı**, Medya İlişkileri Danışmanı  
**Cafer Bozkurt**, Mimar  
**Furkan Filiz**, TTV YK Üyesi  
**İbrahim Kırçova**, Profesör Doktor  
**Müjde Nur Rifaioğlu**, Mimar

## Çalışma Grubu 3

**Ahmet Oğuz Koca**, Yazılım Proje Uzmanı  
**Ayla Heyfegil**, Kurucu  
**Batuhan Sevim**, Mimar  
**Bünyamin Derman**, Mimar  
**Elif Özçelebi Ferah**, Mimar  
**Halit Özen**, Profesör Doktor  
**Mehmet Murat Gül**, Profesör Doktor  
**Nevzat Sayın**, Mimar

## Çalışma Grubu 4

**Boran Ekinci**, Mimar  
**Gazi Huri**, Profesör Doktor  
**Halil İbrahim Erbay**, TTV YK Üyesi  
**Harun Akyüzlü**, Sanatçı  
**Hilal Ulucen**, İletişimci  
**Murat Uçar**, Mimar

## Çalışma Grubu 5

**Adnan Veysel Ertemel**, Direktör - İTÜ Ginova  
**Ayşe Kuseyri**, İmar Müdürü  
**Burak Yardımcı**, Mimar  
**Fügen Toksü**, İletişim Yönetim Danışmanı  
**Güney Gültekin**, Mimar  
**Hatice Karaca**, Öğrenci  
**Mehmet Ali Güveli**, TTV YK Üyesi  
**Mustafa Günen**, Ressam

## Çalışma Grubu 6

**Ercan Özkır**, Genel Müdür  
**Gülname Turan**, Profesör Doktor - Ürün Tasarımcısı  
**Jan Nahum**, İş Adamı  
**Maria Letizia Garzoli**, Foster + Partners  
**Mehmet Kalyoncu**, TTV YK Üyesi  
**Nathaniel Moore**, BIG  
**Rose Marshall**, ING MEDIA  
**Serhat Başdoğan**, Mimar, Doçent Doktor

## Çalışma Grubu 7

**Ali Önalp**, Mimar  
**Aslı Senem Can**, Tasarım Müdürü - Kalyon Holding  
**Barış Güleç**, TTV Genel Sekreteri  
**Hakan Saçık**, Mimar  
**Murat Akşit**, Kurucu - Big Cat Research  
**Rasim Özcan**, Profesör Doktor  
**Şebnem Yalınay Çinici**, Profesör Doktor  
**Zuhal Mensfield**, Yazar - İş Kadını

## Çalışma Grubu 8

**Ahmet Kerem Şirin**  
**Baki Bilgili**, Kurucu Ortak - Afet Sonrası Yaşam  
**Betül Şahin**, Mimar  
**Durul Kuşdemir**, Mimar  
**Rauf Ekinci**, İnşaat Yüksek Mühendisi  
**Süleyman Bağırhan**, Kurucu Ortak - Blockville Dijital Varlıkları  
**Tuna Han Koç**, Mimar

## Çalışma Grubu 9

**Ali Pusat**, GMY - Galataport  
**Beril Oytun**, Mimar  
**Can Çinici**, Mimar  
**Cem Kınay**, Kurucu - Otel Danışmanı  
**Gül Pulhan**, Arkeolog  
**Mert Rifaioğlu**, Mimar - Doçent Doktor  
**Niyazi Parlar**, Statik Mühendis  
**Tuğçe Tezer**, Mimar

## Çalışma Grubu 10

**Aliye Ahu Gülümser**, Şehir Plancısı - Profesör Doktor  
**Ebru Güzel**, Yazar - Doçent Doktor  
**Erdem Ergin**, Mimar

**Muhammed Bilal Tümkaya**, Okul Müdürü  
**Osman Çaputcu**, Mimar  
**Ozan Demirci**, Yaratıcı Stratejist  
**Ömer Selçuk Baz**, Mimar  
**Yusuf Aygeç**, Sanatçı

## Çalışma Grubu 11

**Aygül Çınar Sevim**, Proje Koordinatörü - Mimar  
**Baran Yardımcı**, Mimar  
**Bülent Fidan**, Marka Danışmanı  
**Devrim Danyal**, Teknoloji Eğitmeni  
**Ömer Köse**, Okul Müdürü  
**Yusuf Timbır**, Statik Mühendis  
**Zehra Güngördü**, Doktor Öğretim Üyesi

## Çalışma Grubu 12

**Emrullah Örünlü**, Graffiti - Heykel Sanatçısı  
**Furkan Demirci**, TTV YK Başkanı  
**Loukia Iliopoulou**, Kentsel Tasarımcı - Foster + Partners  
**Mehmet Emeç**, Genel Müdür - Tema World  
**Pınar Sipahi**, Doktor Öğretim Üyesi - Mimar  
**Sanem Öztanık Sevgili**, İletişim Danışmanı  
**Şafak Müderrisgil**, YK - EYDK  
**Şana Ünver**, TTV Ekip  
**Thomas Hawking**, ING Media

## Çalışma Grubu 13

**Aktuğ Anıl Aydın**, Şehir Plancısı  
**Dilek Türkan**, Ses Sanatçısı  
**Mehmet Bilgin**, Saha Mühendisi  
**Mesut Bilgili**, Genel Müdür  
**Murat Kısaalioğlu**, Mimar  
**Serdar Ekrem Şirin**, TTV YK Üyesi  
**Yasemin Çakırer Özservet**, Doçent Doktor

**Katılımcılar**

Abdulkerim Gündüz  
Ali Saydam  
Cem Yılmaz  
Emir Çekmecelioğlu  
Fehmi Bilge  
Juanna Baram Berkman  
Nezih Başgelen  
Nil Rüstemoğlu Büyükyazgan

**Üzerine Konuşulan Kavramlar**

Finansal Model, Sosyal Paydaşlar, İkna,  
Kimlik Koruma, Kamulaştırma

Devlet ve özel sektör katkılarının belirlenmesi, iş başlamadan önce finansal modellerin oluşturulması önerilmiştir. Projenin, dinleyicileri ikna etmesi ve bağlılık sağlamasının önemine dikkat çekilmiştir. İstisare ve ikna modellerinin kullanılmasının önemine değinilmiştir. İttifakın oluşturulmasının aktif katılım olmadan mümkün olmayacağı belirtilmiştir. Projeye bağlılık sağlayacak finansman modellerinin oluşturulması gerektiği, sosyal paydaş haritasının ve iletişim stratejilerinin geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Marka yönetiminde denge kurulması, tek bir sözcünün belirlenmesinin önemi belirtilmiştir. Deprem bölgesinde koruma alanında eksikliklerin bulunduğu, tescilli binaların korunması konusunda ihmallerin var olduğuna dikkat çekilmiştir. Finansal modelin proje başlamadan oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Sosyal paydaşların belirlenmesi gerektiği, ikna edici bir finansal modelin kritik önem taşıdığı belirtilmiştir. Projelerin yürütülmesi süresince, desteklerin ve iletişimin güçlendirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Sit alanlarının korunmadığı, tescilli yapıların da korunması konusunda sorunların yaşandığı belirtilmiştir. Antakya'nın kimliğinin korunmasının önemli olduğunun, kültürel ve demografik çeşitliliğin korunması gerektiğinin altı çizilmiştir.

# 01

## Numaralı Çalışma Grubu Hatay'ın Yeniden İhyası

Molozların atıklarının uygun koşullarda bertarafının gerekli olduğu ve tarım alanlarının bu süreçlerde mutlak şekilde korunması gerektiği belirtilmiştir. Havadaki partikül oranlarının sağlık açısından riskli seviyelerde olduğuna dikkat çekilmiştir. Yıkılan binalar ve kamulaştırmaların Antakya'nın kentsel dokusunu etkilediğine yönelik görüşler paylaşılmıştır. Eğer Antakya kendi kimliğini koruyamazsa, Antakya olmaktan çıkacaktır denilmektedir. Yıkım ve temizleme çalışmaları sırasında kentten ve sit alanlarından çıkan malzemelerin ayrıştırılıp atılması konusundaki sorunlara özellikle vurgu yapılmıştır.

Küçük çiftçilerin tarım yaptıkları alanların kamulaştırılmasının, çiftçileri bu alanları terk etmek zorunda bıraktığını bu durumun Antakya'nın demografik çeşitliliğini etkilediğine dikkat çekilmiştir. Sahadaki işleyişin, projenin kabul edilebilirliğini düşürdüğü belirtilmiştir. Ulu Cami ve ortodoks kilisesi üzerinde dozer fotoğraflarının, halkın projenin iyi bir şeyler yapılacağına dair inancını zedelediği ifade edilmiştir. Kamu, dini yapılar ve sivil yapılar için proje yapmanın çok ağır prosedürlere tabi olduğu, bu kurumların tek bir kurula bağlı oldukları ve 5-10 kişiden oluştuğu ifade edilmiştir. Eğer bir şey yapılmazsa, 3, 5 veya 10 yıl içinde projenin tamamlanamayacağına dair endişeler dile getirilmiştir.





# 02

## Numaralı Çalışma Grubu Hatay'ın Yeniden İhyası

### Üzerine Konuşulan Kavramlar

İmar Planları, Sosyal Tesisler ve Üretim Merkezleri, Kültürel Koruma, Yaşam Senaryoları, Kırsal Kimlik Koruma

Kent planlaması için geçici ve kalıcı yerleşkelerin imar planlarının hazırlanmasının gerekli olduğu belirtilmiştir. Bu planlar ile, şehirdeki yapılaşmanın düzenli ve sürdürülebilir olmasının sağlanacağı, sosyal tesislerin ve üretim merkezlerinin kurulmasıyla halkın sosyal hayattan kopmamasının ve istihdamın artırılmasının mümkün olacağı görüşleri paylaşılmıştır. Sosyal tesisler ve üretim merkezlerinin kurulması ve böylelikle halkın sosyal hayattan kopmamasının ve istihdamın artırılmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. Bu tesisler, toplumun bir arada kalmasına ve ekonomik büyümeye katkı sağlaması bakımından önerilmiştir. Kültürel yapının korunması için koruma amaçlı imar planlarının oluşturulması gerekliliği belirtilmiştir. Farklı jenerasyonlara göre yaşam senaryolarının geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kırsal kimliğin korunarak, tarım, hayvancılık, ve yemek kültürü gibi kırsal özelliklerin göz önüne alındığı yeni tasarımların ve projelerin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

### Katılımcılar

Ali Coşkun  
Ayben Cumalı  
Cafer Bozkurt  
Furkan Filiz  
İbrahim Kırçova  
Müjde Nur Rifaioğlu

Yeni yapılaşma sürecinde, şehrin eski dokusunu korumanın önemine değinilmiştir. Ancak çağdaş toplanma alanlarının da oluşturulmasının dikkate alınması gerektiği, böylelikle şehrin yaşam kalitesinin artırılmasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Yeni yapılanma sürecinde etik kimliklerin özelliklerinin göz önüne alınmasının önemine değinilmiştir.

Enkaz kaldırma sürecinde, kültürel hazinelerin korunması ve halkın psikolojik ihtiyaçlarının dikkate alınmasının gerekliliğine değinilmiştir. Yerel halkın doğal yaşam alanlarına olan bağlılığını koruyacak projelerin geliştirilmesi, geçici yerleşkelerden kalıcı yerleşkelere geçerken, halkın kültürel adaptasyonu konusunda hassas olunması ve kültür erozyonunu engellemek için çaba gösterilmesi önerilmiştir.



**Katılımcılar**

Ahmet Oğuz Koca  
Ayla Heyfegil  
Batuhan Sevim  
Bünyamin Derman  
Elif Özçelebi Ferah  
Halit Özen  
Mehmet Murat Gül  
Nevzat Sayın

**03****Numaralı  
Çalışma Grubu  
Hatay'ın Yeniden İhyası****Üzerine Konuşulan Kavramlar**

Planlama ve İş Birliği, Koruma ve İmar,  
Yapı Yükseklikleri, Yerel Katılım ve Çözüm,  
Sürdürülebilirlik ve Dönüşüm

Ciddi iş birliğinin gerekli olduğu vurgulanmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB), Hatay Büyükşehir Belediyesi (HBB) ve Kültür ve Turizm Bakanlığıyla birlikte plan yapmaları önerilmiştir. Ancak siyasi anlaşmazlıkların bu konuda sorun yaratmakta olduğu belirtilmiştir. Korunması gerekli alanlara yönelik koruma amaçlı planların yapılması önerilmiştir. Şehrin genelinde ortalama bina yüksekliklerinin 4-5 kat olması önerilmektedir. Kat yüksekliklerinin uzlaşma grupları ile belirlenmesi önerilmiştir. Transfer edilebilir işyeri hakları olan parseller için satış, tescilli yapılar için zemin iyileştirme öneri olarak sunulmuştur. Hâlâ duran temel kalıntıların olduğu dikkat çekilmiştir, yerinde dönüşüm projesinin başarısız olduğu görüşü paylaşılmıştır. Halkın yerinden gitmek istemediği belirtilmiştir. Yeni kentsel tasarım planlarında ticari alanların artmış olduğuna dikkat çekilmiştir.

Elektrikli araçların yaygınlaşması ile şehirlerde yeşil alanlar açısından değişikliklerin söz konusu olmaya başladığı belirtilmiştir.

Bölgede bulunan 5 dere yatağının havalimanının olduğu alanda birleştiğine dikkat çekilmiştir. Milletvekillerinin süreçte kente sahip çıktıkları belirtilmiştir. Yeşil sistemlerde otoparklar, şarj istasyonları ve güneş panelleri ile farklı ihtiyaçlar karşılanarak şehirlerin dönüştürülmekte olduğu belirtilmiştir. Kentin yaya odaklı tasarlanması gerektiği vurgulanmıştır. Hava sıcaklığı nedeniyle yürüme mesafelerinin kısa olması gerektiği ayrıca havanın sıcak olmasına rağmen Antakya'da esinti olduğunun da altı çizilmiştir.

Hatay'ın toplam nüfusunun 1.6 milyon olduğu, çok özel bir şehirden bahsedildiği ve bu şehrin arkeolojik ve kültürel açıdan oldukça önemli olduğu vurgulanmıştır. Arkeopark niteliğinde bir kentin oluşturulması ve bu sürecin detayları üzerinde durulmuştur. Ayrıca, eski yerleşimlerdeki yeni yapıların hatırlanması ve sürdürülebilirlik ilkelerinin önemi üzerinde durulmuştur. Şehrin yerel özelliklerinin araştırılması ve esnek tasarımların benimsenmesi gerektiği vurgulanmıştır.



# 04

## Numaralı Çalışma Grubu Hatay'ın Yeniden İhyası

### Üzerine Konuşulan Kavramlar

Toplum Katılımı, Tarihi Dokunun Korunması, Kent Dönüşümü, Ekonomik Canlılık, Tarımın Sürdürülebilirliği

Halkın katılımının, projeyi daha kapsamlı hale getirerek tüm toplumun ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayacak şekilde tasarlanmasını sağlayacağı görüşü paylaşılmıştır. Antakya'nın tarihi dokusunun korunmasının, şehrin kimliğini ve turizm potansiyelini artıracak şekilde belirtilmiştir. %60'ı göç etmiş bir kentin dönüşümünün, sadece fiziksel altyapıyı değil, sosyal ve ekonomik yapıyı da dikkate almayı gerektireceğine dikkat çekilmiştir. Uzun Çarşı'nın ve devlet kurumlarının restorasyonunun önceliğinin şehirdeki ekonomik canlılığı artırarak iş olanakları yaratacağı düşünülmektedir. Kalıcı konutların yapımının ve tarım alanlarının ihyasının şehirdeki yaşam kalitesini artıracak ve tarımın sürdürülebilirliğini sağlayacağı düşünülmektedir. Kültürel dokunun nasıl yansıtılacağı, şehrin kimliğini güçlendirecek ve turizm potansiyelini artıracaktır. Turizm ağırlıklı insansızlaştırma endişesinin, şehrin doğal yapısının ve sosyal dokusunun korunmasını zorunlu kılacağı düşünülmektedir. Antakya'daki riskli alanın netleştirilmesinin, projenin etkilerini ve sonuçlarını daha iyi anlamak için detaylı bir planlama gerektireceğinin üzerinde durulmuştur.

### Katılımcılar

Boran Ekinci  
Prof. Dr. Gazi Huri  
Halil İbrahim Erbay  
Harun Akyüzlü  
Hilal Ulucen  
Murat Uçar

Yerel mimar ve müteahhitlerin katılımının, projenin yerel dokuya uygun ve sürdürülebilir olmasını sağlayacağı görüşü paylaşılmıştır.

Giden nüfusun şehre geri dönmesini sağlayacak teşviklerin, şehrin canlanmasına ve ekonomik olarak güçlenmesine yardımcı olacağı belirtilmiştir. Restorasyon projesinin ele alınmasının şehrin tarihi ve kültürel mirasının korunmasına yönelik somut adımlar atılmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Şehri planlamak için şehirde yaşayan insanlara danışılması, projenin toplumun ihtiyaçlarına daha uygun hale getirilmesini sağlayacak, tartışmaların detayları ve projenin nasıl şekillendirileceği üzerine fikir alışverişi, projenin daha kapsamlı ve sağlam bir temel üzerine inşa edilmesine imkân tanıyacaktır şeklinde görüş bildirilmiştir. Kültürel dokunun projeye yansıtılması ve insan odaklı planlama üzerine tartışmalar, şehrin sadece fiziksel değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel yapısını da geliştirmeyi amaçlayacaktır şeklinde görüş paylaşılmıştır. Projeyi kimin yöneteceği ve uygulayacağı konusundaki belirsizliklerin, projenin başarılı bir şekilde hayata geçirilmesini engelleyebileceği düşünülmektedir.



**Katılımcılar**

Adnan Veysel Ertemel  
 Ayşe Kuseyri  
 Burak Yardımcı  
 Fügen Toksü  
 Güney Gültekin  
 Hatice Karaca  
 Mehmet Ali Güveli  
 Mustafa Günen

**05**

## Numaralı Çalışma Grubu

### Hatay'ın Yeniden İhyası

**Üzerine Konuşulan Kavramlar**

Şehircilik ve Mimari, Rekonstrüksiyon,  
Şeffaflık, Yerel Kültür, Sosyal Analiz

Mimari ve şehircilik dışındaki perspektiflerin önemli olduğu vurgulanmış, doğru şehircilik ilkeleri çerçevesinde kent belleğinin korunmasının gerekli olduğu belirtilmiştir. Restorasyon yerine rekonstrüksiyon yönteminin daha çok kullanılmasının dikkat çekici olduğu ifade edilmiştir. Sürecin daha şeffaf hale getirilmesi ve tasarım aşamalarının halka ve ilgili meslek dallarına daha detaylı şekilde sunulması önerilmiş, katılımcı iş yürütmenin sadece bilgi vermekten ibaret olmaması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Görsel sunumların Antakya'yı yeterince yansıtmadığı belirtilerek, yerel mimari izlerin sürdürülmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Deprem sonrası yıkımlar ve parsellerdeki kaymalar konusunda önceden planlama yapılması gerektiği önerilmiş, yeni imar planında yerel kültürün korunması ve değişimin önlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Alt ölçekte yapılan analizlerin önemi vurgulanmasına ve detaylı analizleri olmasına rağmen sunumda daha çok yer verilebileceği görüşü paylaşılmıştır. Antakyalılık aidiyetinin sürdürülmesinin önemine dikkat çekilmiştir.

Afet sonrası iyileştirme ihtiyacına vurgu yapılarak, kentin geleceği hakkında net bir vizyonun olmamasının sorun teşkil ettiği belirtilmiştir.

Son olarak, projenin sadece mimari odaklı olduğu ve sosyal analizlerin eksik olduğu vurgulanmış, Birleşmiş Milletler'in projeye dahil olması önerilmiştir.



# 06

## Numaralı Çalışma Grubu Hatay'ın Yeniden İhyası

### Üzerine Konuşulan Kavramlar

Yöntemsel Süreklilik, Doğrulama ve Belgelendirme, Paydaş Katılımı, Uzun Vadeli Vizyon, Altyapı ve Ulaşım

Dünya genelinde pek çok örnek üzerine konuşulmuş ve yaşam alanlarının ekolojik ve sürdürülebilir bir biçimde düzenlenmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Özellikle, ulaşımın tamamen yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı, elektrikli veya çevreci hidrojenle desteklenmesi, otonom ve paylaşımlı ulaşım sistemlerine geçişin teşvik edilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Ayrıca, büyük taşıma araçlarının ekonomik verimliliğinin her zaman garantili olmadığı ve taşıma hizmetlerinin ihtiyaca uygun olarak optimize edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yoğun şehir merkezlerinde yer altı toplu taşıma altyapısının tercih edilmesi, kırsal veya yoğun olmayan bölgelerde ise yer üstünde çözümlerin daha ekonomik ve çevreci olabileceği önerilmiştir.

Kültürel mirasın korunması ve modernizasyonun dengelenmesi üzerinde durulmuştur. Hatay'ın yeniden canlandırılması sürecinde, geçmişin mirasının korunarak, farklılıkların ve değer katan özelliklerin ortaya çıkarılması ve modern yaşamın avantajlarından da yararlanılması gerektiği vurgulanmıştır.

### Katılımcılar

Ercan Özkır  
Gülname Turan  
Jan Nahum  
Maria Letizia Garzoli  
Mehmet Kalyoncu  
Nathaniel Moore  
Rose Marshall  
Serhat Başdoğan

Planlama sürecinin yönetimi açısından, EFQM benzeri bir metodolojiyle kentin uzun vadeli vizyonunun oluşturulması, strateji belirlenmesi ve eylemlerin zamanlanması önemli bir adımdır. Sürecin yıllık öz değerlendirmelerle sürekli olarak gözden geçirilmesi, etkili bir yönetim ve planlama stratejisi sunduğu belirtilmiştir.

Şehir ve bölge planlamasında, doğrulama ve belgelendirme süreci, veri ve metodolojinin güvenilirliğini sağlamanın yanı sıra, paydaşların aktif katılımının da hayati öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. Çeşitli paydaşlarla ilişki kurularak, şehir için belirlenen vizyonun kapsayıcı bir şekilde oluşturulması ve planlama kararlarının uygulanmasını kolaylaştıracağı belirtilmiştir. Sonuç olarak, uzun vadeli vizyonun belirlenmesi, sürdürülebilir altyapı ve ulaşım planlaması, stratejik uygulama sürecinin esnek ve adaptif olması, kültürel mirasın korunması ve modernizasyonun dengelenmesi, şehirlerin gelecekteki gelişimini yönlendirmede kritik öneme sahiptir. Bu prensiplerin benimsenmesi, şehirlerin dayanıklı ve kapsayıcı mekanlar olarak potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olacaktır.



**Katılımcılar**

Ali Önalp  
Aslı Senem Can  
Barış Güleç  
Hakan Saçık  
Murat Akşit  
Rasim Özcan  
Şebnem Yalınay Çinici  
Zuhal Mensfield

# 07

## Numaralı Çalışma Grubu Hatay'ın Yeniden İhyası

### Üzerine Konuşulan Kavramlar

Şeffaflık, Yerel Katılım, Bilimsel Verilere Dayanma, Yerel Kimliğin Korunması, Gerçekçi Planlama

Çalışmaların ayrıntılı bir şekilde paylaşılması ve aşamalara göre değerlendirilmesi gerekliliği ile insani şartların iyileştirilmesinin önem arz ettiği vurgulanmıştır. Yerel halkla güçlü iletişim kurulması gerektiği, projenin sadece onay almakla değil, üretim ve inşaat aşamalarında bölgedeki üreticiler ve küçük yatırımcıların da dahil edildiği bir yapıda yönetilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sürecin şeffaf bir şekilde yürütülmesi gerektiği, örneğin mülk sahiplerinin projeden ne kadar haberdar olduğunun dikkate alınmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Bilimsel gerçeklere dayanan ve doğruluğu kanıtlanmış bilgilerin sadece uzmanlar tarafından tartışılması gerektiği ifade edilmiştir. Mevcut çalışmanın gerçekleştirme durumu üzerine tartışılmış ve gerçekçi bulunmamıştır. Mimari kaygıların ötesine geçilerek yeni bir bakış açısıyla projeye yaklaşılması gerektiği belirtilmiştir. Projenin büyüklüğü ele alınmış ve maddi kaynakların sağlanması için uluslararası çağrı yapılması önerilmiştir.

Üretim sürecinin hızlandırılması için norm ve mevzuatların güncellenmesi ve bölgesel çözümler üretilmesi önerilmiştir. Mevcut projenin render görsellerinin yetersiz olduğu belirtilmiş, tescilli yapıların korunması gerektiği ancak eskiye benzetme çabasının riskli olduğu ifade edilmiştir. Projenin olumlu yönlerinin gerçek hayatla örtüşmeyebileceği ve sosyal verilerin dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Tarım, kültür ve gastronomiye öncelik verilmesi gerektiği vurgulanmış ve gerçekleştirme sürecinin daha gerçekçi ele alınması gerektiği belirtilmiştir.

# 08

## Numaralı Çalışma Grubu Hatay'ın Yeniden İhyası

### Üzerine Konuşulan Kavramlar

Kültürel Mirasın Korunması, Parçalı Planlama Süreci, Şeffaflık ve Katılımcılık, Yapay Zekâ, Destekli Planlama, Dirençli Şehir Kavramı

Antakya'da bulunan tarihi su kanallarının, antik döneme ait kentsel arkeolojik alanların ve eski kent merkezlerinin kentsel planlama süreçlerinde şehir plancıları tarafından göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmıştır. Eski Antakya'nın harabe olduğu gerçeğini göz ardı etmeden kentin nasıl inşa edileceği ve hangi yöntemin izleneceği gibi temel soruların yanı sıra, adım adım ilerleme gerekliliği vurgulanmıştır. Çok katmanlı bir tasarım rehberinin hazırlanması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, Avrupa'da benzer durumlarda izlenen yöntemlerin incelenmesinin önemli olduğu belirtilmiştir. Kılavuzların varlığına rağmen, paydaşların etkin bir şekilde nasıl dahil edileceği üzerinde durulması gerektiği vurgulanmıştır. Alt ölçekte bir platformun oluşturulmasının, paydaşların ve halkın katılımını artırdığı düşünülmektedir. Yapay zekânın, maliyet, finans, doğru planlama ve paydaşlar konusunda önemli bir rol oynayabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, açık kaynaklı bir sistem kurulması durumunda, şeffaflık sorununun çözülebileceği ve paydaşların daha kolay katılım sağlayabileceği belirtilmiştir.

### Katılımcılar

Ahmet Kerem Şirin  
Baki Bilgili  
Betül Şahin  
Durul Kuşdemir  
Rauf Ekinci  
Süleyman Bağırhan  
Tuna Han Koç

Kentin tarihi katmanlarına dair parçaların bir araya getirilmesinin, kentin kimliğinin ve gelişiminin anlaşılmasında kritik öneme sahip olduğu belirtilmiştir.

Dirençli bir şehir kurulması gerekliliği üzerinde durulmuş ve burada yaşayan bireylerin görüşlerinin dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Savaş ve ölmek metaforu, planlama sürecinin karmaşıklığına işaret etmektedir ve bu süreçte yapay zekânın nasıl kullanılabilirliğinin önemli bir konu olduğuna dikkat çekilmiştir.

Bu bağlamda, Robinson ve Cuma ilişkisi gibi ikiliklerin anlaşılması ve bu ara saçağın keşfedilmesinin gerekli olduğu belirtilmiştir. Yapay zekânın bu keşif sürecinde önemli bir rol oynayabileceği, yasal ve uygulamalı alanlarda köprü olabileceği belirtilmiştir.





**Katılımcılar**

Ali Pusat  
Beril Oytun  
Can Çinici  
Cem Kınay  
Gül Pulhan  
Mert Rifaioğlu  
Niyazi Parlar  
Tuğçe Tezer

**Üzerine Konuşulan Kavramlar**

Kentsel Planlama ve Tasarım, Çevre Koruma ve Doğal Alanların Kullanımı, Toplumsal Katılım ve Yerel Halkın Katılımı, Teknoloji ve Yapım Tekniği, Esneklik ve Eleştiriye Açıklık

Eski kodların yerine yeni kodlar gelirken geçmişte yapılan hataların tekrarlanmamasının elzem olduğu vurgulanmıştır. Yeni kentsel tasarımda, eski ve yeni şehirler arasındaki ayrımın dikkate alınmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Kentin yeniden planlanmasında özellikle dağlık bölgeler gibi coğrafi eşiklerin göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmıştır. Yapım teknikleri ve teknolojileriyle ilgili çalışmaların sonuçlarının, bölgeye uygun bir yapı inşa etmek için değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Havalimanı olarak seçilecek alanın Amik Ovası'na taşınmaması ve Amik Gölü'nün korunması gerektiği konusunda yerel halkın fikirlerinin alınmasının, sürdürülebilirlik açısından kritik bir öneme sahip olduğu belirtilmiştir. Süreç planlamasında eksikliklerin bulunmakta olduğu ve özellikle geçici barınma alanlarının tasarımı konusunda daha detaylı bir yaklaşım benimsenmesi gerektiği belirtilmiştir. Planın eleştiriye açık olmasının ve katılımcı bir yaklaşım benimsemesinin, toplumun ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilecek bir planın oluşturulmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

# 09

## Numaralı Çalışma Grubu Hatay'ın Yeniden İhyası

Gerçek yaşam dinamiklerine uygun bir planlamanın yapılması gerektiği, şehrin acil ihtiyaçlarının, özellikle deprem gibi doğal afetlere karşı dirençli altyapı ve hızlı müdahale mekanizmalarının göz ardı edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Kentlerin engelli dostu tasarımlar olarak planlanması, toplumsal kapsayıcılık yanında erişilebilirlik ve yaşam kalitesinin yükselmesi bakımından önemsenmektedir. Siyasi mutabakat sağlanmasının da planlama sürecinin başarısı için kritik bir unsur olduğu belirtilmiştir. Çünkü tüm paydaşların ortak hedeflere yönelik iş birliği yapmasının gerekli olduğuna dikkat çekilmiştir. Planın uygulanabilmesi için yerel koordinasyon ve kamu kurumlarının güçlendirilmesinin önemli olduğu, bununla birlikte, zemin sondaj verilerinin erişilebilir olmasının, sağlam altyapı ve risk yönetimi stratejilerinin oluşturulmasında önemli bir adım olarak görülmektedir. Bu nedenle, kapsamlı bir planlama ve uygulama sürecinin, şehrin sürdürülebilir ve dirençli bir geleceğe doğru ilerlemesini sağlayacağı düşünülmektedir.

# 10

## Numaralı Çalışma Grubu

### Hatay'ın Yeniden İhyası

#### Üzerine Konuşulan Kavramlar

Toplumsal Katılım ve Aidiyet, Güvenlik ve Yardım Organizasyonları, Tarım ve İnşaat İlişkisi, Yönetim ve İşgücü Sorunları, Planlama ve İyileştirme Stratejileri

Deprem bölgesinde toplumun aidiyet hissini minimum seviyede yaşanırken, çeşitli güvenlik endişeleri ve korkuları mevcut olduğu belirtilmiştir. Yardım ve destek organizasyonları yetersiz kalmaktadır. Tarım alanlarına yapılan inşaatların tarım imkanını azalttığı ve tarımcıların ekonomisini olumsuz etkilediği üzerinde durulmuştur. Memurların çoğunun afet bölgesinden ayrılmış olduğu, eğitimcilerin ise bölge halkı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı belirtilmiştir. Sahada güncel veri eksikliği ve raportör eksikliği probleminin mevcut olduğu, görevlilerin konaklama sıkıntısı çektiği ve merkezin nereye kurulacağı konusunda belirsizliklerin bulunduğu görülmektedir. Yeni yapılar için yeterli boş alan bulunmaması, iletişim eksiklikleri ve alan tahsisi konularında yaşanan sorunlar, yönetimdeki belirsizlikleri artırdığı, ayrıca, yevmiyeli işçilerin ücret konularında da belirsizliklerin bulunduğu ifade edilmiştir.

Ancak, "Çeşitlilik İçinde Birlik" vizyonu, depremedelerin kimlik ve kişilik bunalımlarına çözüm sunabilirken, "Ekolojik Antropoloji" yöntemi ile kültür ve ekoloji birleştirilmesi ile bütüncül bir perspektifin sağlanabileceği vurgulanmıştır.

#### Katılımcılar

Aliye Ahu Gülümser  
Ebru Güzel  
Erdem Ergin  
Muhammed Bilal Tümkaya  
Osman Çaputcu  
Ozan Demirci  
Ömer Selçuk Baz  
Yusuf Aygeç

Toplumun bilgilendirmek için pozitif reklamlar ve e-gazetelerin oluşturulması, restorasyon ve rekonstrüksiyon çalışmalarlarıyla tarihi yapıların yeniden canlandırılması önerilmiştir. Toplumun katılımıyla şehir yeniden ihya edilirken, sanat ve akademisyenlerin bu sürece dahil edilmesinin önemli olduğu belirtilmiştir. İş imkânları sunularak motivasyonun devamlılığının sağlanması, sahada ve yönetim arasında arabulucuların görevlendirilmesi ve belirli şartlara sahip olunması gerektiği belirtilmiştir.

Proje kalabalığının kontrol altına alınması gerektiği, iyileştirme projelerinin tek elden yönetilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Hızlı çözüm için koordinasyon kurulunun oluşturulması gerektiği ve güncel veri eksikliği için yapay zekâ kullanımına başvurulması önerilmiştir. İşçi sorunlarına yönelik özel düzenlemelerin yapılması gerektiği belirtilmiştir.



**Katılımcılar**

Aygül Çınar Sevim  
Baran Yardımcı  
Bülent Fidan  
Devrim Danyal  
Ömer Köse  
Yusuf Tımbır  
Zehra Güngördü

**Üzerine Konuşulan Kavramlar**

Aidiyet Hissi Problemi, Koordinasyon Sorunları, Yardım Organizasyonları ve İletişim Eksikliği, Tarihi Yapıların Restorasyonu ve Kültürel Miras, İşçi Sorunları ve Yönetmelikler

Deprem bölgesinde yaşanan sorunlar, toplumun aidiyet hissini düşürmekte ve yardım organizasyonlarının yetersizliği gibi önemli zorluklarla karşı karşıya bırakmaktadır. Tarım alanlarına yapılan inşaatlar da bu sorunların bir parçası olarak belirtilmiş, bunun sebebi olarak bu yapıların çevreyi ve doğal kaynakları tehdit etmeleri gösterilmiştir. Bölgedeki memurların çoğunluğunun ayrılmasının ve yeni atanmış öğretmenlerin bilgi eksikliğinin, yerel yönetimi zayıflatmakta olduğu belirtilmiştir. Güncel veri eksikliği ve hasar tespitleri için raportörlerin eksikliğinin, iyileştirme çabalarını olumsuz yönde etkilemekte olduğu belirtilmiştir. İletişim eksikliği ve belirsizliklerin yönetimde karmaşaya yol açtığı ifade edilmiştir. Yevmiyeli işçilerin işleri kötüye kullanması ve düzenleme eksikliği de ciddi sorunlar olarak gösterilmiştir. Toplumun aidiyet hissini artırmak ve göçü önlemek için çeşitliliğe vurgu yapılmalı, "ekolojik antropoloji" yaklaşımıyla kültürel miraslar korunmalı şeklinde görüş bildirilmiştir.

# 11

## Numaralı Çalışma Grubu

### Hatay'ın Yeniden İhyası

Reklamlar ve dijital gazeteler aracılığıyla bölge halkının bilgilendirilmesi ve restorasyon çalışmalarıyla tarihi yapılar yeniden canlandırılması önerilmiştir.

Üniversite öğrencileri ve akademisyenler gibi toplumun aktif katılımcılarının, yeniden ihya sürecine dahil edilmeleri önerilmiştir. Arabulucuların bulunması ve işçi sorunlarına yönelik düzenlemelerin yapılması gerekliliği öne çıkarılmıştır. Projelerin koordinasyonu ve güncel veri eksikliği için yappay zekâ kullanılması, bölgenin iyileştirilmesinde önemli bir adım olarak gösterilmiştir.

# 12

## Numaralı Çalışma Grubu

### Hatay'ın Yeniden İhyası

#### Üzerine Konuşulan Kavramlar

Kent Yeniden İhyası, Toplumsal Katılım, Mekânsal Analiz, Tarihi ve Kültürel Mirasın Korunması, Altyapı ve Ulaşım Planlaması

Hatay kent merkezinin, 6 Şubat depreminde büyük hasar gördüğü ve yeniden ihya edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yeniden yapılanma planları, kentin mekânsal ve kültürel dokusunun korunmasını ve depreme dayanıklı hale getirilmesini hedeflemektedir. Bu planlamaların temeli, kentin deprem öncesi ve sonrası mekânsal yapısının detaylı analizine dayanmaktadır. Ayrıca, kentin yenilenebilir enerji ve tarımsal üretim potansiyeli göz önünde bulundurulmaktadır. Ulaşım ağları mevcut durum üzerine geliştirilmekte, yaya ve toplu ulaşım önceliklendirilmektedir. Bu kapsamda tramvay aksı gibi projeler önerilmektedir. Yeni konutların çeperde konumlanması, eski kent merkezinin arkeolojik bir alan olarak korunması planlanmaktadır. Asi Nehri ve dere yatakları yeniden düzenlenerek kent peyzajına entegre edilmek istenmektedir. Sosyal dokunun korunması için toplumsal katılımın önemli olduğu ve planların bu çerçevede oluşturulmasının gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

#### Katılımcılar

Emrullah Örünlü  
Furkan Demirci  
Loukia Iliopoulou  
Mehmet Emeç  
Pınar Sipahi  
Sanem Öztanık Sevgili  
Şafak Müderrisgil  
Şana Ünver  
Thomas Hawking

Planlama sürecinde tarihi dokunun korunması ve şeffaflığın sağlanmasının önemine dikkat çekilmiştir. Bu doğrultuda katılımcı tasarım ve paydaş analizi gibi yöntemler önerilmektedir. Kırsal alanlara yönelik afet stratejileri geliştirilmesi ve mülteci nüfusun dikkate alınması gerekmektedir.

Sonuç olarak, planlama sürecinde farklı meslek gruplarından uzmanların katılımının ve bilgilendirmenin önemli olduğu belirtilmiştir. Uygulamaların sadeleştirilmesi ve teknolojinin entegrasyonu ile hızlı ve etkili sonuçlar elde edilebileceği vurgulanmıştır.





**Katılımcılar**

Aktuğ Anıl Aydın  
Dilek Türkan  
Mehmet Bilgin  
Mesut Bilgili  
Murat Kısaalioğlu  
Serdar Ekrem Şirin  
Yasemin Çakırer Özservet

# 13

## Numaralı Çalışma Grubu Hatay'ın Yeniden İhyası

### Üzerine Konuşulan Kavramlar

Halkın Katılımı, Erişilebilir Mimari, İş Birliği ve Paydaş Katılımı, Ulaşım ve Erişilebilirlik

Analizler sonucunda, halk katılımı boyutlarına odaklanılarak yerelin sürece dahil edilmesi için çeşitli önlemlerin alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda, üniversitelerden akademik destek alınabileceği, yerel aktörlerin (akademi, sanat, sivil toplum, inanç grupları vb.) sürece dahil edilmesi ve bu gruplara eğitimler verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Tasarım aşamasında yerel ile iletişimin güçlendirilmesi ve yerel önceliklerin gözetilmesi gerektiği önemle belirtilmiştir. Ayrıca, etik bilincin oluşturulması için afet ve etik bilinci eğitimlerinin önemli olduğu ve başat kişilerin seçiminde dini, sivil toplum ve sanat camiasından kişilerin tercih edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Belirsizlik ve iletişim eksikliği sorunlarına periyodik bilgilendirme ve şeffaflıkla çözüm bulunabileceği ve özel sektöre yer açma ve yatırımları çekme gerekliliği de öne çıkarılmıştır. Ayrıca, geri dönüşü zor olan insanların alana çekilmesi gerekliliği ve gençlerin alanla duygusal bağ kurabilmesi üzerinde durulmuş, tecrübe paylaşımının ve iş birliğinin önemi vurgulanmıştır. Bölgede yaşayan halkın güvenliği ve ulaşım sorunlarının ele alınması, turizm ve karavan turizmi gibi alanların geliştirilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Son olarak, engellilerin ihtiyaçlarının gözetilerek tasarımlar yapılması ve yerel ustaların engelli tasarımının uygulanmasını engellememesi gerektiği belirtilmiştir. Bu çeşitli boyutlardaki önerilerin bir araya getirilmesiyle, yerelin sürece katılımı ve kalkınma için kapsamlı bir yol haritası oluşturulabileceği belirtilmiştir.



# Temel Analiz Çerçevesi



“Antakya Kent Merkezi Koruma Amaçlı Planlama ve Tasarım Çalıştayı”nda katılımcılar “Ne Yapmalı?” ve “Nasıl Yapmalı?” sorularının yanıtlarını kendi uzmanlık alanları çerçevesinden değerlendirerek aktarmışlardır.



Tüm değerlendirmelerin analizi neticesinde; Hatay'ın çok katmanlı kentsel kültürel mirasının mekâna dair, kentsel doku bağlamında, kent belleği ve kentsel kimlik bakış açısı ile, sosyal yapı perspektifinden, turizm özelinde, katılımcı yaklaşımların ışığında, kırsal alanların planlanması bakımından ve ekonomik açıdan ele alınarak yerel halkın kente aidiyet duygusunun yeniden canlandırılması gerekliliği ortaya konmuştur.

Eski kent merkezi arkeolojik bir alan olarak korunmalı ve yeni kent merkezi ile entegre edilmelidir. Ayrıca, kentin tarihi dokusunun korunması için eski ada parsel büyüklükleri korunmaya çalışılmalıdır.



# “NE YAPILMALI”

## Sorusunun Öne Çıkardıkları

### A. Mekâna Dair

Raporun bu bölümü katılımcıların kentin mekân-sal ve kültürel değerlerinin korunması, sürdürülebilir kalkınması ve yaşanabilirlik kriterlerini gözetilen bir çevrenin yeniden yapılanmasını mümkün kılacak önerilerinden derlenmiştir.

Türkiye'nin toplam konut stoğunun % 14,05'lik bölümü deprem bölgesindeki 11 ilde bulunmaktadır. 2021 yılı verilerine göre Hatay'da mevcut yapı sayısı 847.380 olarak belirtilmiştir. 6306 sayılı Kanun kapsamında depremin yaşandığı illerde toplam 37 riskli alan (1.237 ha) ilan edilmiştir. Bu riskli alanlarda yer alan 83.634 riskli yapının 17.686'sının yıkımı gerçekleştirilmiştir. Parsel bazlı riskli yapı tespiti kapsamında ise toplam 64.033 yapı, riskli tespit edilmiş ve yıkılmıştır. Kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında riskli yapıların yenilenmesi, finansmanı emsal artırımına dayalı olarak oluşturulan alanlarda parçacıl olarak gerçekleştirilmiştir. Bu durum, yapı yoğunluğu yüksek yeni konut alanlarının oluşmasına yol açmıştır.

Ülkemizde afet riski taşıyan alanların ve yapıların dönüşümü/yenilenmesi amacıyla yürütülen kentsel dönüşüm çalışmalarına bakıldığında, şehirlerde özellikle çok eski konut alanlarında finansman, mülkiyet vb. sorunlar nedeniyle yenileme çalışmalarının istenilen hızda gerçekleştirilemediği görülmektedir. (2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Mart 2023)

Deprem Bölgesindeki Riskli Alan ve Yapı Dağılımı

İl	Riskli Yapı Sayısı	Riskli Alanlar		
		Alan Adet	Bağımsız Birim Adet	Yıkılan Birim Adet
Adana	9.882	8	15.342	455
Adıyaman	2.683	3	1.642	97
Diyarbakır	3.385	3	23.518	3.784
Elazığ	19.967	7	8.160	6.349
Gaziantep	999	4	22.844	5.105
Hatay	9.612	2	6.215	250
Kahramanmaraş	5.584	3	3.995	1.149
Kilis	37	0	0	0
Malatya	4.999	5	1.071	484
Osmaniye	1.009	0	0	0
Şanlıurfa	5.876	2	847	13
<b>Bölge Toplamı</b>	<b>64.033</b>	<b>37</b>	<b>83.634</b>	<b>17.686</b>

Kaynak: 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Mart 2023)

Hatay ilinin yeniden ihyası çalıştayı konusunda uzman katılımcılardan alınan geribildirimler tes-cilli binaların kaybının yüksek olması, molozların şartnameye uygun atılmaması, su havzalarının kirlenmesi gibi çevresel sorunların baş göstermeye başladığı gibi konular üzerinde yoğunlaşmıştır. Deprem sonrası planlama sürecinde, yerel halkın fikirlerine başvurulmaması gibi Hatay'ın karşı karşıya olduğu önemli sorunlar ele alınmıştır.

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yürütülen hasar tespit çalışması sonucuna göre depremden etkilenen 11 ilin genelinde acil yıkılacak, yıkık veya ağır hasarlı kategorilerine giren toplam konut sayısı 518.009 olarak belirlenmiştir. Orta hasarlı konut sayısı 131.577 ve az hasarlı konut sayısı 1.279.727 olarak tahmin edilmiştir. Bu veriler ışığında deprem sonrasında 2.273.551 kişi doğrudan barınma sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Depremlerin devam eden etkisi ve deprem bölgesindeki koşullar barınma sorunu- nu derinleştirmektedir.

## Planlama ve Kentsel Tasarım Projeleri:

Hatay'ın kentsel ve kültürel dokusunun korunması için planlama ve kentsel tasarım projeleri büyük önem taşımaktadır. Master planın misyonu olarak "ekolojik antropoloji" yöntemi sunulmuştur. Mimari planlar kentin tarihi ve gelişimi göz önünde bulundurularak ele alınmalıdır.

Kentsel tasarım projelerinde, kentin tarihi ve kültürel mirası göz önünde bulundurularak, depreme dirençli yapılar ve yeşil alanlar gibi unsurların entegre edilmesinin gerekliliği öne çıkmaktadır. Kent merkezi ve diğer kentsel tasarım projeleri, geçici ve kalıcı yerleşim alanları için imar planları ile 307 hektarlık riskli alanda yapılacak çalışmaların netleştirilmesi, çalışmaların Antakya'nın jeolojik, tarihsel ve mekânsal verilerine uygun planlanması ve tüm süreçlerin veriye dayalı işletilmesiyle, hak sahipliği konusu önem arz etmektedir. Mevcut barınma koşullarında acil iyileştirilmelere gidilmesi gerekliliği bulunmaktadır.

İl Bazında Hasar Tespit Raporu (6 Mart 2023)

İl	Toplam Acil + Ağır + Yıkık Konut Sayı	Orta Hasarlı Konut Sayısı	Az Hasarlı Konut Sayısı
Adana	2.952	11.768	71.072
Adıyaman	56.256	18.715	72.729
Diyarbakır	8.602	11.209	113.223
Elazığ	10.156	15.22	31.151
Gaziantep	29.155	20.251	236.497
Kahramanmaraş	99.326	17.887	161.137
Malatya	71.519	12.801	107.765
Hatay	215.255	25.957	189.317
Kilis	2.514	1.303	27.969
Osmaniye	16.111	4.122	69.466
Şanlıurfa	6.163	6.041	199.401
Bölge Toplamı	518.009	131.577	1.279.727

Kaynak: 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Mart 2023.

Planlama süreçlerinde kentsel yeşil alanlara, çağdaş toplanma ve etkinlik alanlarına tasarımda yer verilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Yapı, malzeme ve teknikleri bağlamında depreme dayanıklı olduğu kadar kentsel ve kırsal alanlarda doğa ile uyumlu, yeşil ve ekolojik sistemlerin tercih edilmesinin önemi öne çıkmaktadır. Kırsal alanların planlanmasına, Antakya'nın bir tarım kenti olmasından ötürü Amik Ovası'nın korunmasına, ihyasına ve kırsal kalkınmaya yönelik projelerin gerçekleştirilmesine öncelik verilmesi gerekliliği öne çıkmaktadır. Tarım alanlarının imar baskısından korunması, özellikle nüfusun büyük bir kısmı tarımla geçinen bir kent için büyük önem taşımaktadır.



## Tescilli Binaların Korunması ve Raporlanması:

Tescilli binaların korunması ve raporlanmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Eski kent merkezinin yeni kent merkezi ile entegre şekilde korunmasına dikkat edilmelidir. Kentin tarihi dokusunun korunması için eski ada parsel büyüklükleri korunmaya çalışılmalıdır. Tarihi ve kültürel mirasın kaybına yol açabilecek uygulamalara izin verilmemesi için gerekli tedbirlerin alınması, tescilli yapıların korunması için daha etkin denetim mekanizmalarının oluşturulması ve restorasyon ve rekonstrüksiyona yönelik planlamaların ilgili kurumlarca ivedilikle yapılmasına olan ihtiyaca dikkat çekilmektedir.

Deprem bölgesindeki tescilli binaların korunmaması ve yıkılması, Hatay'ın tarihi ve kültürel mirasının ve belleğinin yitirilmesine neden olacağından, bu yapıların güçlendirilmesi ve restore edilmesi için teşvik edici politikaların geliştirilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır.

## Moloz Atık Yönetimi ve Su Havzalarının Kirlenmesi:

Molozların şartnameye uygun atılmaması ve su havzalarının kirlenmesi çevre ve halk sağlığı açısından ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Moloz atık yönetimi konusunda daha katı düzenlemelerin uygulanması ve su kaynaklarının korunması için önlemler alınması aciliyetle ele alınması gereken bir sorundur. Ayrıca yeniden ihya sürecinde güneş santralleri gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik projelerin desteklenmesi ve yeşil binaların inşasının teşvik edileceği projelerin geliştirilmesi önerilmektedir.

Depremden Etkilenen İllerdeki Kültürel Varlıklar

İl	Koruma Altındaki Sokaklar	Anıt ve Abideler	İdari Yapılar	Kültürel Yapılar	Şehitlikler	Askeri Yapılar	Endüstriyel ve Ticari Yapılar	Dini Yapılar	Mezarlıklar	Sivil Mimarlık Örneği	Kalıntılar	İl Toplamı
Adana	3	1	54	143	5	39	85	75	56	320	95	876
Adıyaman	-	2	2	46	-	6	7	54	14	8	25	164
Diyarbakır	-	-	70	261	3	11	4	153	90	606	22	1.220
Elazığ	-	1	36	89	1	5	-	72	22	80	9	315
Gaziantep	-	4	36	95	-	6	22	77	36	797	8	1.081
Hatay	2	3	50	144	3	16	53	114	85	576	62	1.108
Kahramanmaraş	-	9	5	58	1	25	41	46	32	327	17	561
Kilis	-	2	5	28	-	5	13	35	4	356	4	452
Malatya	-	4	23	119	2	5	14	99	35	454	10	765
Osmaniye	-	1	13	24	3	8	1	19	25	45	26	165
Şanlıurfa	14	1	26	155	2	7	13	120	74	1.301	24	1.737
Bölge Toplamı	19	28	320	1.162	20	133	253	864	473	4.870	302	8.444

Kaynak: 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Mart 2023.

## Deprem Sonrası Planlama ve Yerel Halkın Katılımı:

Deprem sonrası planlama sürecinde yerel halkın fikirlerinin alınmaması, kentsel gelişmenin toplumun ihtiyaçlarına uygun olmamasına neden olduğundan yerel halkın katılımını sağlayan yöntem ve süreçlerin işletilmeye başlanması önemli görülmektedir. Yaşayanların endişe ve önerilerinin dikkate alınması aidiyet konusunda da yaşanan sorunlara çözüm olması açısından oldukça önemli olduğundan katılımcı mekanizmaların işlerliğini sağlayacak yerel uygulamalara başlanması önerilmektedir. Yağma, baskı, can güvenliği ve deprem korkusunun hakim olması önemli bir toplumsal ve psikolojik tehdittir. Aynı zamanda üreticiler ve küçük işletmelerin de sürece dahil edildikleri katılımcı ve çözüme odaklı planlama yapılması gerekliliği öne çıkmaktadır.

## B. Kent Belleği ve Kentsel Kimlik Bağlamında

Şehrin karakteristik öğelerinin korunması ve sürdürülebilir bir kent yaşamının sağlanması için öneriler sunulmaktadır. Yerel kimliğin ve kültürün korunması, planlama süreçlerinin şeffaflığı ve toplumsal katılımın sağlanması bu önerilerin merkezindedir.

## Tarihi Dokunun Korunması:

Yıkılan yapılar arasında tarihi dokunun korunmaması, kültürel mirasın ve kent belleğinin sürdürülebilirliği konusunda en büyük engellerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, koruma amaçlı imar planları oluşturularak tarihi yapıların korunması sağlanmalıdır. Sivil toplum örgütleri ile iş birliğinin önemi göz ardı edilmemelidir.





Şehirde kullanılan malzemelerin yerel kaynaklardan temin edilmesi teşvik edilmeli, tarihi taş malzeme ve yapılar korunarak Antakya'nın geçmişine olan bağlılık ve saygı bu uygulamalarla da gösterilmelidir. Restorasyon ve rekonstrüksiyon çalışmalarlarıyla iyileştirme süreçlerinin başlatılması, bu süreçte, şehrin yeniden ihyası için toplumun aktif olarak dahil edilmesi önemli görülmektedir. Ayrıca, deprem bölgesi odaklı "Sanat Çalıştayı" düzenlenerek, kültürel mirasın korunması ve şehirdeki sanatın canlandırılması desteklenmelidir.

## Kent Kimliğinin ve Dokusunun Korunması:

Kentin var olan çok katmanlı kültürel kimliğinin göz ardı edilmediği kentsel tasarım projelerinin öne çıkarılması önemsenmektedir. Kentin karakterini belirleyen yerel mimari, sokak düzenlemeleri ve mekân kullanımı, tasarım süreçlerinde dikkate alınarak planlama yapılmalıdır. Eski mahalle ve sokak isimlerinin korunması aidiyet duygusunun devamlılığı ve kentsel kimliğin sürdürülebilirliğini sağlayacaktır. Kentin kültürel çeşitliliğini yansıtan geleneksel sivil mimariye sahip yapıların korunması için özel önlemler alınmalıdır. Kültürel çeşitliliğin ve demografik yapının korunması için planlama sürecinde etnik grupların ihtiyaçları ve talepleri dikkate alınmalıdır. Geçici yerleşkelerden kalıcı yerleşim alanlarına geçişte, kültürel mirasa ve kentsel dokuya uyum göz ardı edilmemelidir.

## Aidiyet Duygusunun Önemi:

İnsanların anılarına olan saygıları ve özlemleri önemsenerek planlama yapılması kentin yerel halk tarafından yeniden benimsenmesine olanak tanınması açısından ve Antakya'nın ruhunu ve karakterini korumak için oldukça önemlidir. Hatay'ın çok kültürlü yapısının korunması için etnografik araştırma yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Yahudi ve Hristiyan nüfusunun azalmasının Hatay'ın etnik yapısının kaybolması anlamına geleceğinden yerel halkın kentte kalmasını sağlayacak tedbirler alınması oldukça önemlidir.



## Görsel Materyallerde Antakya'nın Özelliklerinin Yansıtılması:

Antakya'nın karakteristik öğelerine, görsel materyallerde yer verilmesi ve tanıtılması şehrin kimliğinin ve tarihi öneminin daha geniş bir kitleye aktarılmasını sağlaması açısından dikkate alınmalıdır. Ayrıca pozitif etkiler yaratabilecek reklamlar ve e-gazeteler oluşturularak toplumsal psikolojiye de destek olunmalıdır.

## Yerel Mimarların ve İnşaat Firmalarının Önceliklendirilmesi:

Yerel ekonominin desteklenmesi ve şehrin karakterine uygun yapıların oluşturulmasına katkı sağlaması bakımından yerel mimarlar ve inşaat firmalarının projelerde öncelikli olarak tercih edilmesi önemli bir katkı sağlayacaktır. Yıkıma uğramış bölgelerde restorasyon ve yeniden yapılanma süreçlerinde paydaşların etkili bir şekilde sürece dahil edilmesi ve projelerin sürdürülebilir finansmanının sağlanması önemlidir. Kamu-özel sektör iş birliği modelleri, uluslararası fonlar ve yerel kaynakların etkin kullanımı gibi yöntemler değerlendirilmelidir.

## Koruma ve Planlama Süreçlerinin Şeffaflığı:

Koruma ve planlama süreçlerinin şeffaf olması toplumun sürece güven duymasını ve karar alma süreçlerine katılımlarını sağlayacaktır.

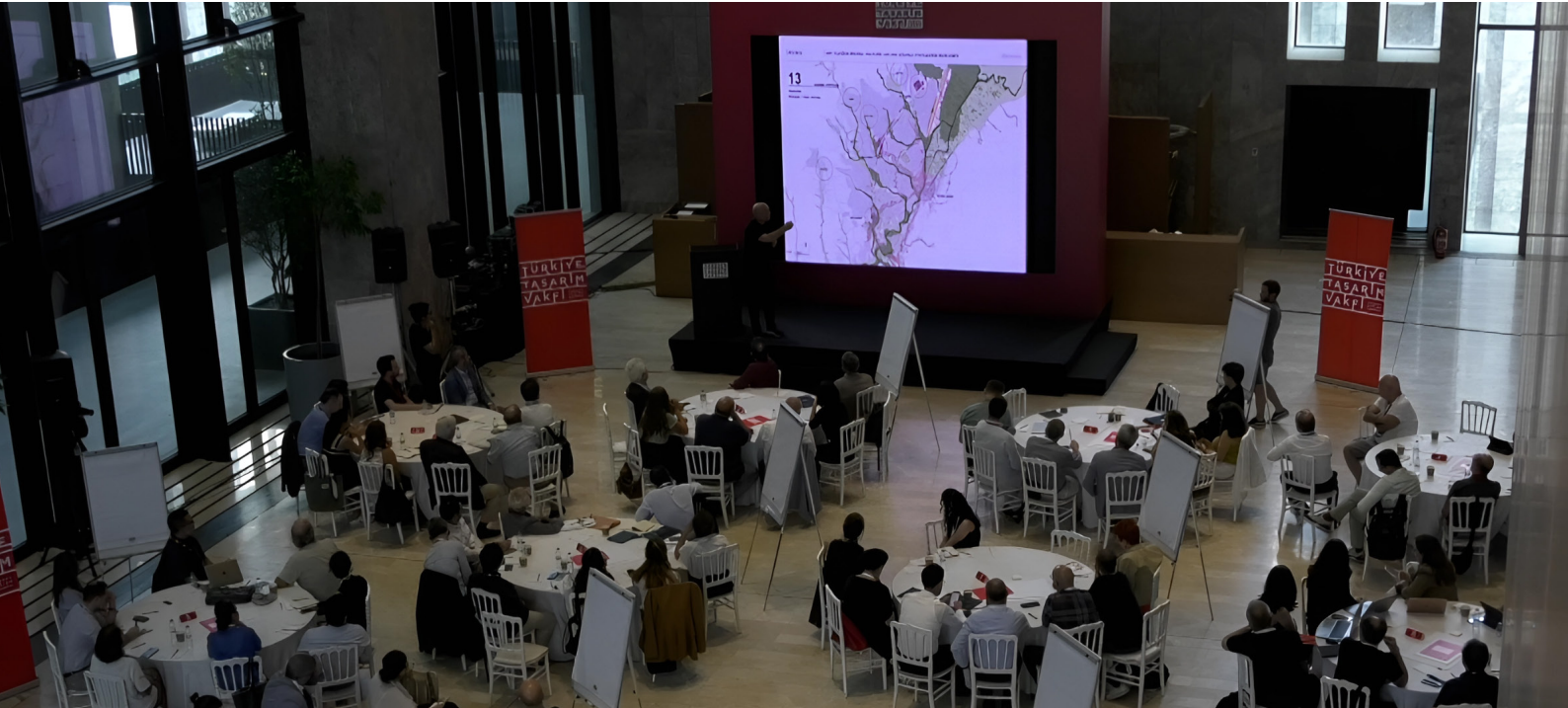
## C. Sosyal Yapı Perspektifinden

Halkın katılımı ve sosyal yeniden yapılanma kentte daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanması için önemli adımlar olarak değerlendirilmelidir. Yerel yönetim ve paydaşlar, bu öneriler doğrultusunda hareket ederek şehrin geleceğini güçlendirebilirler. Büyük yapısal sorunlardan çok, çözümü acil olan konular platformda gündeme gelmelidir.

Şehrin karşılaştığı çeşitli zorluklar arasında küçük çiftçilerin tarım alanlarının kamulaştırılması, depremlerin neden olduğu yer değişiklikleri ve afet sonrası yerel memurların bölgeyi terk etmesi gibi önemli konular bulunmaktadır.

## Geçim Kaynaklarının Sürdürülebilirliği:

Küçük çiftçilerin tarım alanlarının kamulaştırılması, şehirde tarımsal üretimin ve kırsal yaşamın dengesini etkilemektedir.





Bu durum, bazı çiftçilerin tarım faaliyetlerini bırakmak zorunda kalmasına neden olmaktadır. Küçük çiftçilerin tarım alanlarının kamulaştırılması sonucunda ortaya çıkacak sorunları en aza indirmek için adil ve sürdürülebilir bir kamulaştırma politikası oluşturulmalıdır. Kamulaştırma sonucunda etkilenecek çiftçilere eğitim ve iş fırsatları sağlanması öncelikler arasında yer almalıdır.

## Kültürel ve Demografik Çeşitliliğin Korunması:

Afet sonrası yerli memurların bölgeyi terk etmesi, yönetimde ve hizmetlerde boşluklar oluşturabilmektedir. Yerli memurların afet alanlarını terk etmesini önlemek için teşvik edici çalışma koşulları ve destekleyici sosyal hizmetler sunulması oldukça önemlidir. Yeni atanmış öğretmenlerin bölgeye uyum sağlamalarını desteklemek için yönlendirme ve rehberlik programları düzenlenmeli, böylece onların bölge ve yerel toplum hakkında bilgi edinmeleri ve etkileşimlerini artırmaları sağlanmalıdır.

## Sosyal Tesisler ve Üretim Merkezlerinin Kurulması:

Halkın sosyal hayattan kopmaması ve istihdamın artırılması için sosyal tesislerin ve üretim merkezlerinin kurulmasının planlara dahil edilmesi sosyal yapının güçlenmesine yönelik oldukça önemli desteklerdir. Bu tesisler, toplumun bir arada kalmasını sağlayacak etkinliklere ev sahipliği yapmalı ve ekonomik büyümeyi teşvik etmelidir. Ayrıca, bu merkezlerde meslek edindirme kursları ve iş fırsatları sunularak yerel ekonomiye katkı sağlanması hedeflenmelidir. Farklı yaş gruplarına ve kültürlere uygun yaşam senaryoları geliştirilmeli, toplumun demografik çeşitliliği göz önünde bulundurulmalıdır.

Antakya'nın karşılaştığı kültürel ve demografik çeşitliliği etkileyen zorluklar, etkili planlama ve müdahalelerle aşılabılır.

Şehrin sürdürülebilir kalkınması ve toplumsal uyumun sağlanması için önemli bir adım olabilir. Yerel yönetim ve paydaşlar, bu öneriler doğrultusunda hareket ederek şehrin geleceğini güçlendirebilirler.

Merkezi ve yerel yönetim ile ilgili paydaşların, bu öneriler doğrultusunda hareket ederek şehrin kalkınmasına ve toplumsal uyumun güçlendirilmesine katkı sağlamaları kentin yeniden ihyasında sosyal açıdan olumlu ilerlemelerin kaydedilmesini sağlayacaktır.

## İnsan Odaklı Yaklaşım ve Katılım:

Projelerin salt mekânsal tasarım odaklı değil aynı zamanda insan odaklı olarak ele alınması önemli bir beklentiye cevap olacaktır. Halkın tasarım ve planlama süreçlerine dahil olması sağlanmalı ve toplumun projeye olan güveni artırılmalıdır.

İnsansızlaştırma yerine, yerel halkın yaşam kalitesini artıracak önlemler alınmalıdır. Bu, yerel toplumun ihtiyaçlarının ve beklentilerinin dikkate alınmasını sağlayacaktır. Bu noktada sosyal veriler göz önünde bulundurularak, şehrin ihtiyaçlarına uygun yeni stratejiler geliştirilmelidir. Tarım, kültür ve gastronomi gibi önemli unsurların öne çıkarılması, şehrin kimliğinin korunmasında önemli bir rol üstlenecektir.

Halkın katılımının sağlanması ve yaşam kalitesini artıracak projelerin geliştirilmesi, şehrin sürdürülebilir kalkınması için kritik öneme sahiptir. Mekânın ve kültürün korunması için halkın görüşleri ve katkılarının önemi göz ardı edilmemelidir. Sürecin şeffaf bir şekilde yönetilmesi, halkın bilgilendirilmesi, güvenin artırılmasına ve katılımın teşvik edilmesine yardımcı olacaktır. Açık kaynaklı sistemler ve yapay zekâdan faydalanmak paydaşların ve halkın sürece daha kolay katılmasını sağlayabilecek teknolojiler olarak iletişimi ve katılımı artırmak ve planlama sürecinin daha kapsayıcı hale gelmesine olanak sağlayacak destekleyici unsurlar olarak sürece dahil edilebilir.

## Yerel Uzmanların Katılımı ve Mülkiyet Hakları:

Planlama sürecinde yerel uzmanlar yer almalıdır. Yerel halkın mülkiyet hakları ve yaşam tarzı korunmalıdır. Bölge planlarının oluşturulması, iş-konut dengesinin sağlanmasına ve doku bütünlüğünün korunmasına yardımcı olacaktır.

## Erişilebilirlik:

Planlarda özellikle depremde sonra sayısı artan engelli bireylerin ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı ve erişilebilirlik standartlarına uygun tasarımlar öne çıkarılmalıdır. Kentin, dezavantajlı gruplar da dahil olmak üzere tüm kesimlerinin kapsayıcı bir yaşam alanına kavuşması oldukça önemlidir.

## D. Turizm Özelinde

Antakya, zengin tarihi ve kültürel mirasıyla önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Ancak, bu potansiyelin tam olarak değerlendirilebilmesi için turizm odaklı planlama ve dönüşüm gerekmektedir.

Antakya'nın turizm potansiyelini artırmak için, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, altyapı geliştirme, turizm rotaları oluşturma ve kimlik güçlendirme gibi önlemler alınmalıdır. Bu adımların birlikte hayata geçirilmesi, Antakya'nın turizmde önemli bir destinasyon haline gelmesine katkı sağlayacaktır.

## Planlama ve Altyapı Geliştirme:

Antakya'nın kentsel tasarım ve planlama süreçlerinin turizm potansiyeli göz önünde bulundurularak ele alınması, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, toplumsal, ekonomik, mekânsal ve psikolojik birçok faktörü olumlu etkileyecektir.

## Çeşitlendirilmiş Turizm Yaklaşımı:

Hatay'ın turizm potansiyelini artırmak için farklı turizm türlerine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Gastronomi gibi yöreye özgü değerler de öne çıkarılmalıdır.

Kentin kültürel mirası, turizm için çekici hale getirilmelidir.

## Kimlik Güçlendirme:

Antakya'nın kimliğini güçlendirecek projeler ile turizm potansiyeli artırılmalıdır. Tarihi kent merkezi planlanırken, tasarım ve planlama süreci toplumun katılımıyla ilerlemeli ve kentin kimliğini yansıtmalıdır.

## E. Katılımcı Yaklaşımların Işığında

### Sürecin Şeffaflığı ve Yerel Halkın Dahil Edilmesi:

Kentin planlanması sürecinin şeffaf bir şekilde tanımlanması ve yerel halkın bu sürece aktif olarak dahil edilerek fikirlerinin alınması ve sürekli olarak bilgilendirilmesi oldukça önemlidir.

Karar süreçlerinde yerel halkın fikirlerine ve endişelerine önem verilmeli ve onları ikna etmek için çaba gösterilmelidir.

Çalıştay ve toplantılar düzenlenmeli, katılımcıların fikirlerine değer verilmeli ve farklı bakış açılarının bir araya getirilmesi sağlanmalıdır.

Uluslararası ekiplerle çalışma sırasında kültürel farklılıklara dikkat edilmeli ve yerel halkın kültürel mirası korunmalıdır. Planlama sürecinde yerel halkın beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda hareket edilmeli, karar alma süreçlerine katılımları sağlanmalıdır.

## **İş Birliği ve Etkileşimli Çalışma Modelleri:**

Yerel halkın kentin planlanması sürecine aktif olarak dahil edilmesi için yatırımcılar ve sivil toplum örgütleriyle iş birliği yapılmalıdır. Katılımcıların fikirlerinin değerlendirildiği etkileşimli çalışma modellerinin benimsenerek uygulanması güven ve aidiyet duygularının sağlanması açısından oldukça önemlidir. Kamu-özel sektör ve sivil toplum iş birliği modelinin güçlendirilmesi için net bir yol haritası ve işleyiş prosedürlerinin belirlenmesi, STK'lar, akademi ve ulusal & uluslararası kurumlar arasında etkili bir iş birliği sağlanması sağlıklı bir işleyiş için gereklidir.

## **İletişim Stratejisi ve Halkın Projeyi Benimsemesi:**

Halkın görüşlerine önem verilmesi ve projelerin halka açık sunumlarla paylaşılması, projenin benimsenmesi açısından oldukça önemlidir. Etkili iletişim stratejileri geliştirilmesi, düzenli toplantılar ve bilgilendirme faaliyetlerinin organize edilmesi, katılımcı, şeffaf ve çift yönlü bilgi akışının sağlanması için kullanılması gereken yöntemlerdendir.

## **Paydaş Analizi ve Katılımcı Tasarım Süreçleri:**

Paydaş analizi ve sosyal etki analizi gibi yöntemlerle katılımcı tasarım ve karar alma süreçleri teşvik edilmelidir. Kent sakinleri ve yerel paydaşlar sürece aktif olarak dahil edilmeli ve karar alma süreçlerine katılımları sağlanmalıdır.



## F. Kırsal Alanların Planlanması ve Bakımından

Kırsal alanların sürdürülebilir gelişimi için planlama sürecinde yerel katılımın sağlanması, geleneksel faaliyetlerin desteklenmesi ve çevre duyarlılığının gözetilmesi önemlidir. Bu şekilde, kırsal alanların kimliği korunabilir ve doğal kaynaklar sürdürülebilir bir şekilde kullanılabilir. Kırsal alanlar için oluşturulan planlar, kırsal ve kentsel alanlar arasında dengeyi sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır.

### Küçük Çiftçilerin Tarım Alanlarının Kamulaştırılması Sorunu:

Küçük çiftçilerin tarım arazilerinin kamulaştırılması ve bu durumun tarıma zarar vermesi endişesi söz konusudur. Kamu politikaları bu kesimin korunmasını hedeflemelidir. Afetle yaşam stratejileri geliştirilmeli ve tarım alanları bu stratejilerde önemli bir rol oynamalıdır.

### Kırsal Kimliğin Korunması ve Yerel Özelliklerin Değerlendirilmesi:

Kırsal alanların planlanmasında yerel halkın fikirlerinin ve kimliğinin dikkate alınmaması, bölgenin özgünlüğünü kaybetmesine yol açabilir. Bu nedenle, yerel katılımı sağlamak ve korumak için adımlar atılmalıdır. Kırsal alanların kimliğinin korunması için, tarım, hayvancılık ve yemek kültürü gibi yerel özellikler göz önünde bulundurularak yeni tasarımlar ve projeler geliştirilmelidir. Kırsal alanların kimliğinin korunması ve tarım/hayvancılık gibi geleneksel faaliyetlerin desteklenmesi için politikalara ve uygulamalara öncelik verilmelidir.

## Doğal Yaşam Alanlarının Korunması:

Yerel halkın, doğal yaşam alanlarına olan bağlılığını koruyacak projeler geliştirilmelidir. Bu projeler, kentin planlanmasında doğal ve tarihi değerlerin korunmasına odaklanarak sürdürülebilir kalkınmayı desteklemelidir. Kırsal alanların planlanmasında çevre duyarlılığı gözetilmeli tarımın ve doğal çevrenin korunması öncelikli hale getirilmelidir.

## G. Ekonomik Açından

Depremden etkilenen 11 ili kapsayan bölge genelinde istihdam oranı ve işgücüne katılma oranının Türkiye geneline göre düşük, işsizlik oranının ise yüksek olduğu gözlemlenmektedir. İstihdam edilenlerin dağılımı dikkate alındığında bölgede hizmet sektörünün ağırlığının olduğu görülmektedir. Türkiye’de istihdam edilenlerin yüzde 17,2’si tarım sektöründe yer almaktadır. Bölgedeki istihdamın tarım, ticaret, tekstil ve gıda ürünleri imalatı gibi düşük nitelikli işlerde yoğunlaştığı gözlenmektedir. (2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Mart 2023)





## İllerin Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri İçerisindeki Payı (2022)

İl, Milyon TL	Merkezi Bütçe Gelirleri	Vergi Gelirleri	Teş. ve Mülkiyet Gelirleri	Alınan Bağış ve Yard.	Faizler Paylar ve Cezalar	Sermaye Gelirleri	Diğer
Adana	34.921	31.764	431	5	2.126	146	449
Adıyaman	1.842	1.588	55	1	134	23	42
Diyarbakır	9.223	7.275	183	5	1.323	96	340
Elazığ	3.033	2.520	62	1	160	43	247
Gaziantep	17.124	15.757	240	1	750	110	266
Hatay	47.565	45.457	467	9	1.365	54	214
Malatya	4.520	3.548	87	1	718	25	142
Kahramanmaraş	6.679	5.995	138	2	281	38	224
Urfa	5.131	4.408	162	0	268	36	256
Kilis	1.201	998	16	0	163	4	21
Osmaniye	1.983	1.590	88	1	165	35	103
<b>Toplam (1)</b>	<b>133.221</b>	<b>120.901</b>	<b>1.929</b>	<b>26</b>	<b>7.452</b>	<b>610</b>	<b>2.302</b>
<b>Türkiye Geneli (2)</b>	<b>2.802.355</b>	<b>2.802.355</b>	<b>104.675</b>	<b>30.859</b>	<b>236.810</b>	<b>12.361</b>	<b>64.365</b>
<b>(1) / (2) (yüzde)</b>	<b>4,8</b>	<b>5,1</b>	<b>1,8</b>	<b>0,1</b>	<b>3,1</b>	<b>4,9</b>	<b>3,6</b>

Kaynak: HMB (2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Mart 2023)

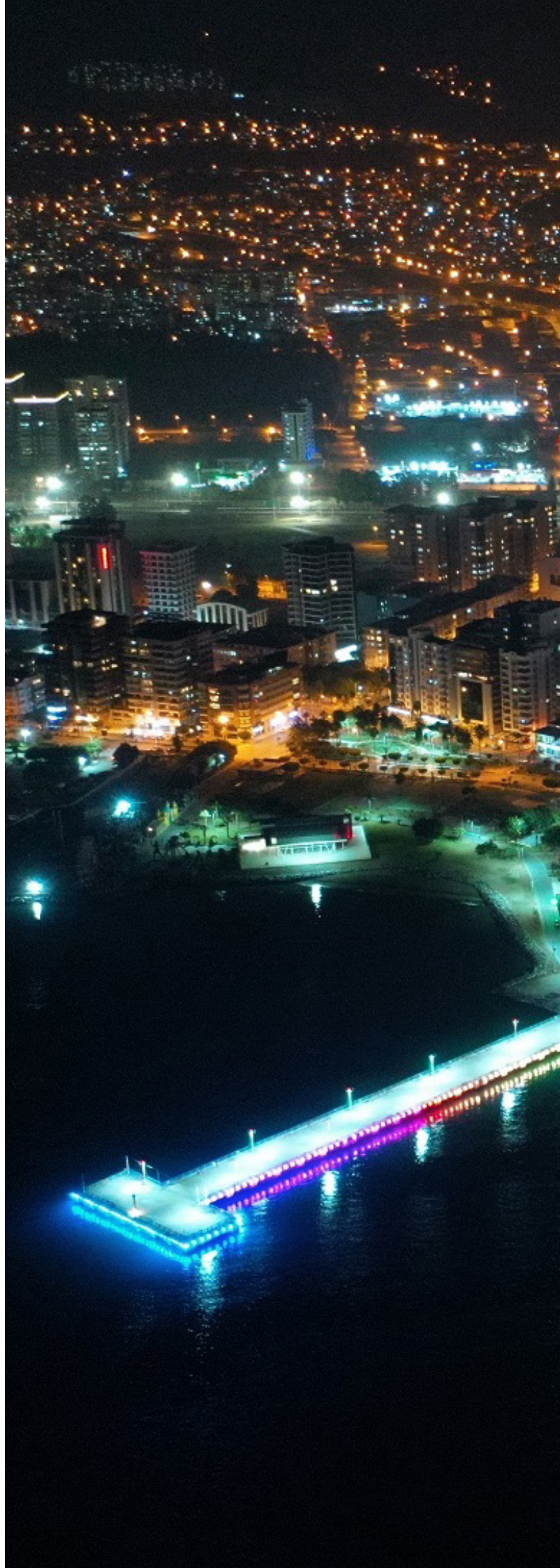
## Ekonomik Sürdürülebilirlik:

Planlamaların ekonomik sürdürülebilirlik ilkesine uygun olarak yapılması, uzun vadede kent ekonomisine olumlu etkiler sağlayacak, istihdam, göç ve kalkınma sorunlarına uzun vadeli çözümler sunacaktır. Deprem sonrası mekânsal dönüşüm sürecinin maliyetlerinin yüksek olması, finansal süreçlerin bu durum göz önünde bulundurularak yönetimi, birçok alandaki ihtiyaçlarla birlikte eşit kaynak dağılımı ile gerçekleşmesi durumunda bütüncül bir yeniden ihya ve ekonomik olarak kalkınmayı destekleyici bir yöntem izlenmiş olacaktır.

## Yatırım Taleplerinin Toplanması ve Master Plan Oluşturulması:

Depremden etkilenen 11 ilin 2022 yılı ihracatı içerisindeki payı yüzde 8,6'dır. Hatay, Adana ve Kahramanmaraş sırasıyla %1,6, %1,2 ve %0,6 düzeyinde pay almaktadır. Depremden etkilenen 11 ilin 2022 yılı ithalatı içerisindeki payı yüzde 6,7'dir. Gaziantep ve Hatay toplam ithalat içerisinde sırasıyla %2,3 ve %2,1 düzeyindeki payları ile öne çıkmaktadır.

Yatırımcıların taleplerinin toplanarak ihtiyaç haritasına göre düzenlenmesi ve aktif bir master plan oluşturularak bu yatırımların organize edilmesi, geri dönüşümlü finansal modellerin uygulanması ile yukarıda bahsedilen ekonomik sürdürülebilirlik için uygun bir yol haritası sunacaktır. Yatırımcılar ve özel sektör iş birlikleri teşvik edilmeli, kent ekonomisinin çeşitlenmesi için yatırım bölgeleri oluşturulmalıdır.





## Turizm Gelirlerini Artırma:

Deprem sonrası turizm gelirlerinde azalma ve ekonomik kaynakların etkilenmesi, kent ekonomisini olumsuz etkilemektedir. Yerel halk, sivil toplum, turizm sektörü ve diğer paydaşların işbirliğiyle yapılan planlamalar, turizm gelirlerini artırabilir ve kentin canlanmasına yardımcı olabilir. Bu, yeni turizm rotalarının belirlenmesi, çeşitliliğin artırılması ve kültürel/gastronomik destinasyonların oluşturulmasını içerebilir. Bu sayede, sürdürülebilir turizmi teşvik eder, yerel ekonomiye katkı sağlar ve kentin benzersiz özelliklerini korunması sağlanabilir.

## Yerel Ekonomi ve İstihdam için Projelerin Öne Çıkarılması:

2021 yılında Türkiye genelinde kaydedilen %11,4 oranındaki ekonomik büyümeye depremden etkilenen 11 ilin katkısı 0,98 puan olurken, depremden etkilenen iller arasında 2021 yılındaki büyümeye en çok katkı veren iller 0,25 puan ile Gaziantep, 0,21 puan ile Adana, 0,20 puan ile Hatay olmuştur (2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Mart 2023).

Yerel ekonomi ve istihdam için projeler öne çıkarılmalı ve yerel halkın iş olanakları artırılmalıdır. Deprem sonrası yeniden ihya sürecinde ekonomik sürdürülebilirlik için yerel katılımın sağlanması, etkin bir master planın oluşturulması ve yerel ekonomiyi güçlendirecek projelerin öne çıkarılması önemlidir. Bu şekilde, kent ekonomisinin kısa süre içerisinde güçlenmesi ve sürdürülebilir bir kalkınma sağlanması mümkün olacaktır.

# “NASIL YAPILMALI” Sorusunun Öne Çıkardıkları

“ Kentsel planlama süreçlerinin, katılımcı ve şeffaf bir biçimde yönetilmesi beklenmektedir. Bu süreçte yerel yönetimler, akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve merkezi yönetim gibi tüm paydaşlar belirli aşamalarda katılıma davet edilmeli, planlama sürecinin doğru yürütülmesi için iletişim ve katılım stratejileri belirlenmeli ve düzenli olarak güncellenmelidir. Belediye başkanları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetim temsilcileriyle diğer tüm paydaşların kendi görev ve sorumluluk alanlarına yönelik etki dereceleri birbirinden değişiklik gösterecek, yapılan analizler neticesinde planlı yönetilmesi gereken süreçler olarak belirlenecektir. ”

## A. Mekâna Dair

Kentsel planlama süreçleri birçok alanın eş zamanlı koordinasyonunu gerektiren faaliyetler bütünü olarak karmaşık bir yapıdır ve etkili bir şekilde yürütülmesi için bir dizi mekânsal analiz ve süreç yönetimi gerektirir. Uzun vadeli hedeflerin belirlenmesi, kaynakların etkin bir şekilde kullanılması ve süreçlerin sürekli olarak gözden geçirilmesi üzerine odaklanılmalıdır. Şehir planlamada iş birliği modellerinin kullanılması önemlidir. Kamu-özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının işi içine dahil edilmesi, daha etkili ve kapsayıcı planlama süreçleri için gereklidir.

Raporun bu bölümünde, mekânsal analizler ve süreç yönetimi bağlamında, Hatay'ın yeniden ihyası için neler yapılmasına yönelik katılımcıların sunmuş oldukları katkıların “Nasıl Yapılmalı?” sorusuna dair vermiş oldukları yanıtlardan derlenmiş rapor olarak bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır.



## Vizyon ve Planlama:

Hatay'ın vizyonunu belirleme sürecinde Hataylıların katılımı önem arz etmektedir. Kendi kendine yeterlilik ve kaynak kullanımı konusunda alınması gereken kararlarda yenilenebilir enerji ve sürdürülebilir ekonomi gibi konuların önceliklendirilmesi beklenmektedir. Ayrıca, sosyal olarak sürdürülebilir bir kalkınma stratejisinin benimsenmesi önemli görülmektedir. Kentin katmanlı yapısını tam olarak anlamak için kapsamlı bir bilgi paketine ihtiyaç vardır ve ortak bir dil ve iş birliği yöntemleri belirlenmelidir. Kentin ve sosyal dokusunun inşası için performans göstergeleri belirlenerek hedeflerin izlenmesi sağlanmalıdır. Bununla birlikte, fiziki mekân ve toplumsal olumsuz etkilerden korunma için önlemler alınmalı, herkesin görüşlerine açık bir platform oluşturulmalı ve meslekler arası iş birliği teşvik edilmelidir şeklinde görüşler belirtilmiştir.

## Mekânsal Planlamada Gerçek Veri ve Analitik Yaklaşım:

Kentsel planlamada gerçek verilerin kullanılması ve analitik bir yaklaşım benimsenmesi uygulamalardan etkili sonuçlar alınması bakımından oldukça önemlidir. Yeni planlanan bölgelerde belirli bir yoğunluk tanımlanırken, bu kararların gerçek verilere dayanarak alınması mekânsal kullanım kararlarının da efektif sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır. Sıvılaşma problemleri dikkate alınarak, altyapı çalışmaları ve sıvılaşma riskine karşı önlemlerin alınmasının, planlama sürecine öncelikle entegre edilmesi gereken konuların başında geldiği ortaya konulmuştur.

Uluslararası mimari ekiplerle çalışma konusunun tartışılmasının ardından kültür farklılıkları göz önünde bulundurularak, şeffaflığın korunması ve etkili iletişim sağlanması gerekliliğinin öne çıktığı belirtilmiştir. Planlama sürecinde ticaret-konut dengesinin sağlanması ve tarım, ticaret, turizm gibi tüm niteliklerin bütüncül olarak planlanması söz konusudur.

Bölgedeki yönetim ve saha arasında iletişimi kolaylaştırıcı ara bulucuların olması gerektiği savunulmuştur.

## Teknolojik Altyapı ve Ofis Kurulumu:

Geniş alanda çalışacak, 7/24 erişilebilir, canlı bağlantı kurulabilen ve hızlı veri analizi yapılabilen bir ofis kurulması önerilmiştir. Dronelar gibi teknolojik araçlardan, yapıların incelemesi ve analizi için faydalanılabileceği belirtilmiştir.

## Tescil ve Yıkım İşlemleri:

Tescil ve yıkım işlemleri düzenli bir şekilde yönetilmeli ve mevzuat bu konuda güncellenmelidir. Şehir planlamasında, hem Hatay'da hem de genel olarak etkili bir mevzuat yapısının oluşturulması gerekmektedir. Bu sayede, şehirdeki yapılaşma süreci daha kontrollü ve güvenli bir şekilde yürütülebilir. Belediyenin önerdiği 3. yol projesinin sürdürülebilirlik ve çevresel etkileri dikkate alınarak incelenmesi ve şehrin mevcut altyapısına uygunluğunun değerlendirilmesi göz ardı edilmeden hayata geçirilmesi önerilmektedir.

## Yapı Teknolojisi Geliştirme:

Betonarme dışı hafif yapı teknolojilerinin araştırılması ve geliştirilmesi önemlidir. Bu teknolojiler, şehir ve kırsal bölgeler için uygun yapı modellerinin oluşturulmasını sağlayacaktır. Bölgedeki fay hatları ve sıvılaşma problemlerinin çözümü için detaylı bir risk analizi yapılmalı ve analiz sonuçlarına göre uygun önlemlerin alınması sağlanmalıdır. Dönüşüm süreçlerinde yerel malzeme kullanımı, mekâna dair belleğin devamlılığı ve uyum için önemsenmesi gereken konular olarak ortaya konmuştur.

## Geçici ve Kalıcı Yaşam Alanları:

Depremi neden olduğu sakatlık oranları deprem öncesine göre artış göstermiştir. Engelli dostu ve kapsayıcı kentlerin inşası böylesi durumlarda daha da önem kazanmaktadır. Hatay gibi çok katmanlı kültürel bir kent söz konusu olduğunda konu sadece fiziksel engelleri değil, aynı zamanda sosyal engelleri de kapsayan bir yapıya kavuşmaktadır. Bu nedenle, engelsiz kapsayıcı şehirlerin oluşturulması hedefinin önemine dikkat çekilmiştir. Engellilerin ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak yapılan tasarımların uygulanması için ise yerel ustaların eğitiminin ve bilinçlendirilmesinin önemine vurgu yapılmıştır. Geçici ve kalıcı yaşam alanlarının planlanmasında bu durumlar göz önünde bulundurulduğunda yaşayanların yerinde, kentinde kalması ve yaşanabilir bir kent inşası söz konusu olabilecektir. Bu projeler, kültürel donatıları da içererek iki aşamalı olarak düşünülmelidir ve halkın sosyal yaşamını desteklemelidir. Özellikle, kültürel mirası koruyarak, sürdürülebilir ve yaşanabilir mekânlar oluşturulmalıdır.

## Enkaz Kaldırma ve Kültürel Mirasın Korunması:

Kentler uzun yıllara dayanan süreçlerin ardından katman katman dönemleri içinde barındıran mekânlar halini alabilmektedir. Bir alanın mekâna dönüşmesi, kentin ruhunun inşası bu uzun yıllara dayanan ve çok kültürlü yapının sonunda gerçekleşebilecek bir durumdur. Afet durumlarında enkaz kaldırma sürecinde, kültürel mirasın korunması için koruma amaçlı imar planları hazırlanmalıdır. Bu planlar, mahalle kültürünü ve sokak dokusunu koruyarak, şehrin kimliğini muhafaza etmeyi amaçlamalıdır.

Şehirdeki tarihi dokunun ve tescilli yapıların korunması birçok bakımdan kentin yeniden ihyasında kilit rollerden birisini üstlenmektedir. Tarihi mahalle adlarının kullanılması, şehrin kimliğinin ve kültürel mirasının korunmasına katkı sağlayacak, kentlinin aidiyet duygusunun devamlılığını sağlayacaktır.

## B. Kent Belleği ve Kentsel Kimlik Bağlamında

### Tarihi ve Yeni Gelişme Alanları Planlaması

Kırsal alanlar, tarihi merkezler ve genişlemiş alanlar için bütüncül bir planlama yapılmalıdır. Bu bölgelerin korunması ve sürdürülebilir bir şekilde kullanılması için stratejik planlar oluşturulmalıdır. Buradan hareketle, ulaşım ilişkileri ve bağlantıları bağlamında da dikkate alınması gereken İpek Yolu hattının önemli olduğu, Hatay'ın Adana ve Ürdün'e ulaşım ilişkileri ile bağlanması, Hatay'ın çevresindeki diğer şehirler için de önemli bir etki bölgesinin merkezi olduğu, bu etkinin komşu iller ve Suriye'ye de genişleyebildiği belirtilmiştir.

Yeniden ihya sürecinde, eski ve tarihi dokunun korunmasının önemli olduğu kadar koruma yaklaşımı konusunda tüm seçeneklerin değerlendirildiği en uygun stratejinin belirlenmesi de beklenmektedir.

Kentsel sit alanında gerçekleşen değişimlerin yönetilmesi ve sosyolojik değişimlerin dikkate alınması ve bu kapsamda, birlikte algılanabilecek bir platform ve veri tabanı oluşturulması gerekliliği öne çıkmaktadır.

Bunlara ek olarak master planın misyonu olarak belirlenen ekolojik antropoloji yöntemi, kültür ile ekolojinin birleştirilmesini ve kültürel mirasın korunmasını amaçlamaktadır. Böylece bütüncül bir perspektife ulaşılabileceğinin mümkün olacağı öngörülmektedir.

Özellikle Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin ve akademisyenlerinin, şehrin yeniden ihyası sürecinde etkin rol oynayabileceği alanlarda sürece dahil edilmeleri önerilmiştir.



## C. Sosyal Yapı Perspektifinden

### Nüfus Yoğunluğunu Kontrol Altında Tutmak:

Hatay'ın mevcut nüfusunu korumak ve aşırı nüfus artışını engellemek sosyal ve mekânsal açıdan önemli stratejik kararlardandır. Nüfusu belirlenen sınırlar içerisinde korumak, bölgede yeni yerleşim alanlarının oluşturulmasının kontrol edilmesi anlamında da etkiler yaratacaktır.

Göç sorunu ve Suriyeli mültecilerin entegrasyonu da planlama süreçlerinde göz önünde bulundurulması gereken konuların başında gelmektedir. Kalıcı önlemler ve politikalar geliştirilerek, göç sorununun çözümüne yönelik adımların atılması önemli değerlendirme konularından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Şehirde yaşanan göçün ve değişimin etkilerini azaltmak için finansal modeller ve devlet katkılarının önemli olduğu vurgulanmıştır. Özellikle kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi ve kentsel altyapının güçlendirilmesi için devletin daha fazla katkı sağlamasının beklendiği belirtilmiştir.

Çeşitlilik içinde birlik vizyonu, insan ve kültürel çeşitliliği kapsayan bir yaklaşımı benimsemektedir. Bu vizyonun kabulü, depremzede halkın kimlik ve kişilik bunalımı sorununu çözmeye yardımcı olabilecek bir anahtar görevi görmektedir.

Kent sakinlerini ilk etapta kentte kalmaya ikna etmek zor olsa da, sonradan bu fikre açık hale gelmeye başlamışlardır. Bu kent onların kenti ve bunu teşvik edici, kentin canlanmasını sağlayacak, gençler için cazibe yaratacak Teknofest gibi festivallerin düzenlenmesi önemli görülmektedir. Ancak tüm bunlar planlanırken insanların psikolojisinin önemi göz önünde bulundurulmalı, kentte yaşanmış bu acı hikayenin ve oluşan atmosferin onların yaşamında derin izler bıraktığı unutulmamalıdır.

## D. Turizm Özelinde

2023 yılı Mart ayı başına kadar Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından konaklama tesislerine ilişkin saha çalışmalarına göre depremden etkilenen 11 ilde 63 turizm işletme belgeli, 179 basit konaklama turizm işletme belgeli olmak üzere toplam 242 tesise ilişkin hasar tespit çalışmasının devam etmekte olduğu raporlanmıştır.

Hatay ilinde yer alan turizm işletme belgeli tesislerden 4 tanesi yıkılmış, 5 tanesi ağır hasarlı, 8 tanesi orta hasarlı, 2 tanesi az hasarlı, 17 tanesi hasarsız olarak, basit konaklama turizm işletme

belgeli tesislerden 13 tanesi yıkılmış, 10 tanesi ağır hasarlı, 23 tanesi orta hasarlı, 25 tanesi az hasarlı, 69 tanesi hasarsız olarak raporlanmıştır (2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Mart 2023).

Hatay, zengin tarihi ve kültürel mirasıyla önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Ancak, bu potansiyelin tam olarak değerlendirilebilmesi için turizm odaklı planlama ve dönüşüm gerekmektedir.

Bakanlık Belgeli Tesislerin Oda ve Yatak Sayıları (2022)

İl	İşletme Belgeli			Yatırım Belgeli		
	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Adana	159	6.389	12.775	4	540	1.128
Adıyaman	33	1.446	2.862	1	48	80
Diyarbakır	99	3.998	8.227	5	358	633
Elazığ	49	1.873	3.773	1	142	284
Gaziantep	95	5.387	10.827	8	897	1.799
Hatay	230	7.264	14.894	8	1.270	2.764
Kahramanmaraş	215	4.684	9.353	4	181	3.140
Kilis	4	132	266	-	-	-
Malatya	48	2.309	4.480	-	-	-
Osmaniye	13	499	995	-	-	-
Şanlıurfa	85	2.670	5.900	8	371	858
Bölge Toplamı	1.030	36.651	74.352	39	3.807	10.686
Türkiye	19.980	847.385	1.743.687	646	70.404	155.013

Kaynak: 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Mart 2023.



Hatay'ın turizm potansiyelini artırmak için tarihi ve kültürel değerlerin korunması, altyapı geliştirme, turizm rotaları oluşturma ve kimlik güçlendirme gibi atılacak adımlar bulunmaktadır. Öncelikle, Antakya'nın kentsel tasarım ve planlama süreçlerinin turizm potansiyeli göz önünde bulundurulurken ele alınması önemlidir. Bu sayede, tarihi ve kültürel değerler korunabilir ve toplumsal, ekonomik, mekânsal ve psikolojik birçok faktör olumlu yönde etkilenebilir. Ayrıca, Antakya'nın turizm potansiyelini artırmak için farklı turizm türlerine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Gastronomi gibi yöreye özgü değerler öne çıkarılmalı ve kentin kültürel mirası turizm için çekici hale getirilmelidir. Bununla birlikte, Antakya'nın kimliğini güçlendirecek projeler ile turizm potansiyelini artırmalı, tarihi kent merkezi planlanırken, tasarım ve planlama süreci toplumun katılımıyla ilerlemeli ve kentin kimliğini yansıtmalıdır. Tüm bu adımların birlikte hayata geçirilmesi, Antakya'nın turizmde önemli bir destinasyon haline gelmesine katkı sağlayacaktır.

## E. Katılımcı Yaklaşımların Işığında

### Kamu - Üniversite İş Birliği:

Mimarlar, tasarımcılar ve üniversiteler arasında iş birliği sağlanarak, şehrin geleceği için ortak bir vizyon oluşturulmalıdır. Üniversitelerin sahip olduğu araştırma ve bilgi birikimi, şehir planlamasında önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Ayrıca STK'lar, akademik kurumlar ve ulusal/uluslararası kurumlar arasında iş birliği ve ortak çalışma ortamları oluşturulması farklı disiplinlerin ortak faydaya yönelik çözüm önerileri üretmeleri bakımından oldukça önemlidir. Bu, kent planlama sürecinin daha kapsayıcı ve etkili olmasını sağlayacaktır.

## Paydaş Katılımının Sağlanması:

Planlama sürecinde yerel toplulukların doğru paydaşları, sivil toplum kuruluşları ve meslek grupları sürece dâhil edilmelidir. Yerelin geneline yayılan bir katılımcı süreç planlaması yapılarak görüşler alınmalı ve belirlenecek planın bir parçası olmaları sağlanmalıdır.

Antakya'nın kentsel yenileme ve planlama sürecinde paydaş analizini ve sosyal katılımı ele alan uzmanlar katılımcı ve kapsayıcı bir yapının inşasının gerekli olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

## Kurumlar:

Merkezi yönetim, yerel yönetim ve mahalli idareler, kentsel yenileme ve planlama sürecinde önemli paydaşlardır. Bu kurumlar, planlama kararlarının alınmasında ve uygulanmasında aktif rol oynamalıdır.

## Bireyler:

Yaş grupları, cinsiyet ve engellilik durumu gibi faktörler dikkate alınarak bireylerin ihtiyaçları ve beklentileri belirlenmelidir. Bu, kentsel yenileme projelerinin daha kapsayıcı ve erişilebilir olmasını sağlayacaktır.

## Sivil Toplum Kuruluşları:

STK'lar ve meslek odaları, kentsel planlama sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Farklı uzmanlık alanlarına sahip STK'lar ve meslek odaları, projelerin çeşitli yönlerini değerlendirerek önemli katkı sağlayabilmektedirler.

## Akademi:

Yerel ve diğer üniversiteler, kentsel yenileme ve planlama süreçlerine araştırma ve analizlerle desteklenen akademik çalışmalar sunarak projelerin daha bilimsel ve etkili olmasına katkı sağlamaları açısından önemli paydaşlardır.

## Sosyal Etki Analizi:

Sosyal etki analizi, kentsel yenileme projelerinin toplum üzerindeki etkilerini değerlendirmek için önemli bir araçtır. Bu analizler, projelerin sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda açısından değerlendirilmesine yardımcı olmaktadır.

Raporun bu bölümünde ayrıca, kentsel yenileme ve planlama sürecinde sosyal katılımın önemi vurgulanmaktadır. Tasarım ve planlama sürecinin, katılımcılığı teşvik ederek bilgilendirme değil birlikte karar verme şeklinde ilerlemesi gereken bir süreç olduğu öne çıkmaktadır. Kentin tarihi ve çok katmanlı yapısı dikkate alınarak, tarihi dokunun korunması ve kent merkezinin depreme dayanıklı bir biçimde konumlandırılması önerilmektedir.

Oturumda, uzmanların mekânsal içeriğe yönelik olarak belirtmiş olduğu görüşleri kent merkezinin konumu ve depreme dayanıklı konutlarının tasarımı gibi konular üzerinde yoğunlaşmıştır. Depreme dayanıklı konutlar için kat yüksekliği sınırlamaları getirilerek ve zemin iyileştirmeleri yapılarak, kent merkezinin depreme dayanıklı hale getirilmesi önerilmiştir. Ancak, antik kent kalıntıları gibi diğer faktörlerin de dikkate alınması gerektiği, kültürel çok katmanlı bir kent olan Hatay'ın özgün değerlerini yaşatarak yenileme süreçlerinin planlanması gerektiği belirtilmiştir.

## Süreci Parçalara Bölme:

Üretimi sürece yayarak, süreci parçalara bölme yaklaşımı benimsenmelidir. Böylelikle daha küçük ölçekli ve yönetilebilir adımların atılması sağlanmış olacaktır.

## Sürecin Şeffaflığı ve Paydaşların Tanımlanması:

Planlama süreci şeffaf bir şekilde tanımlanmalı ve içinde yer alan tüm paydaşlar net bir şekilde belirlenmelidir. Yerel yönetimler, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları ve merkezi yönetim gibi tüm paydaşlar, sürecin farklı aşamalarında katılım için planlanmalıdır.

## İletişim ve Katılım Stratejileri:

Planlama sürecinde iletişim ve katılım stratejileri belirlenmelidir. Şehir planlama sürecinde yerel halkın aktif olarak yer alması önemlidir. Karar alma süreçlerine katılım sağlanarak, yerel halkın ihtiyaçları ve görüşleri dikkate alınmalıdır. Farklı kültürel bakış açılarının anlaşılması ve çatışmaların önlenmesi için etkili iletişim stratejileri geliştirilmesi önemli bir yönetsel gereklilik olarak karımıza çıkmaktadır.

Belediye başkanları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetim temsilcileriyle düzenli olarak iletişim kurularak sürece katılımları sağlanmalıdır. Planlama sürecinde lobi çalışmalarının yapılması, halkın düzenli toplantılarla bilgilendirilmesi katılımcı bir yaklaşımın benimsenmesi ve halkın görüşlerinin dikkate alınması açısından önemlidir.

Planlama süreçlerine mimarlar, mühendisler, çevre uzmanları ve sosyal bilimciler gibi farklı alanlardan uzmanların işin içine dahil edilmesinin, daha kapsamlı ve bütüncül planlama süreçleri için önemli olduğu vurgulanmıştır.

Yöreye özgü, toplumu pozitif yönde etkileyebilecek reklamlar ve e-gazeteler/dergiler aracılığı ile depremzede halkın bölgenin planlanan geleceği hakkında bilgilendirilmesinin önemli bir beklentiyi karşılayacağı düşünülmektedir.

Katılımcı sürecin sağlanması açısından, akademinin öncelikle gönüllülük esasına dayalı olarak sürece dahil edilmesi önerilmiştir. Ardından, görevlendirme ve teşviklerle devlet eliyle desteklenerek sürecin daha da güçlendirilebileceği düşünülmüştür. Bu süreçte, tarım kooperatifleri, işçi sendikaları ve üniversiteler gibi temsilcilerin kısa eğitimlere katılımının sağlanması ve atölye çalışmalarının düzenlenmesi önerilmiştir. Benzer şekilde, turizm çalışanlarına yönelik atölye çalışmalarının yapılabilmesi bu çalışmalarda, prefabrik konutlar gibi konular için de fikir alışverişi yapılabilmesinin önemli olacağı görüşleri paylaşılmıştır. Bu çabalar, kentin ruhunu ve dokusunu yeniden ihya etmek için önemli adımlar olarak görülmektedir.

Bu süreçte, yerel halkın güvenliğini sağlamak ve bilgilendirmek için yerel uygulamalar ve televizyon programları gibi iletişim araçlarının kullanımının önemine dikkat çekilmiştir. Ayrıca, tecrübe paylaşımının ve başarı hikayelerinin aktarılmasının, sürece olan katılımı artırabileceği ve toplumun desteğini güçlendirebileceği ifade edilmiştir. Bu noktada, kısa vadeli çözümlerin sunulması ve pilot bölgelerin oluşturulmasının da sürecin başarısına olumlu etki edeceği görüşü paylaşılmıştır.

## F. Kırsal Alanların Planlanması Bakımından

### Tarım Alanlarının Korunması:

Tarım alanlarının imara açılmasının önlenmesi ve tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Tarım arazilerinin korunması, şehir için önemli bir kaynak olacaktır. Tarım alanlarının korunması, gıda güvenliği ve çevresel sürdürülebilirlik açısından da kritik bir öneme sahiptir.

Kırsal alanların sürdürülebilir gelişimi için etkili bir planlama süreci şarttır. Bu süreçte, yerel katılımın sağlanması, geleneksel faaliyetlerin desteklenmesi ve çevre duyarlılığının gözetilmesi önemlidir. Bu yaklaşımlar sayesinde kırsal alanların korunması ve sürdürülebilirliği söz konusu olabilmektedir. Öncelikle, küçük çiftçilerin tarım arazilerinin kamulaştırılması sorunu üzerinde durulmalıdır. Kamu politikaları, bu kesimin korunmasını hedeflemelidir. Tarım alanları, afetle yaşam stratejilerinin bir parçası olarak önemli bir rol oynamalıdır. Kırsal alanların planlanmasında yerel halkın fikirlerinin ve kimliğinin dikkate alınması hayati öneme sahiptir.

Yerel katılımı sağlamak ve korumak için adımlar atılmalıdır. Tarım, hayvancılık ve yemek kültürü gibi yerel özellikler, yeni tasarımlar ve projeler geliştirilirken göz önünde bulundurulmalıdır. Bu, kırsal alanların kimliğinin korunmasına ve geleneksel faaliyetlerin desteklenmesine yardımcı olacaktır.

Ayrıca, doğal yaşam alanlarının korunması da oldukça önemlidir. Yerel halkın doğal yaşam alanlarına olan bağlılığını koruyacak projeler geliştirilmeli ve kentin planlanmasında doğal ve tarihi değerlerin korunmasına odaklanılmalıdır. Çevre duyarlılığı, kırsal alanların planlanması sürecinde öncelikli bir faktör olmalıdır ve tarımın ve doğal çevrenin korunması için uygun politika ve uygulamalar benimsenmelidir.

## G. Ekonomik Açıdan

### Kentsel Cazibe Merkezlerinin Planlanması:

Kentin cazibe merkezleri ve kamusal alanlar, kamusal bütçe kaynaklarıyla planlanmalı ve geliştirilmelidir. Bu, şehirdeki sosyal ve kültürel hayatı destekleyecek önemli bir adımdır. Projelerin finansmanı ve bunun için stratejik planların yapılması kaynakların etkili ve verimli kullanımı için önemlidir.

Mikro ve makro ekonomilerin ayrıştırılması, afetle yaşam stratejileri geliştirilerek, çadır depoları, sığınaklar ve ulaşım koordinasyon alanları gibi önlemlerin alınması konusuna dikkat çekilmiştir. Ayrıca her ne kadar döngüsel ekonomi Türkiye’de henüz yerini tam olarak bulamamış olsa da Hatay’ın döngüsel şehir olarak kurgulanması mümkün olabilir şeklinde öneriler getirilmiştir. Kentin tasarımı sürecinde fosil yakıtların terki, güneş santrallerinin kurulumu kararlarının prensip olarak benimsenmesinin bu ekonomiye geçiş için bir başlangıç teşkil edebileceği öne sürülmüştür.

Toplumsal motivasyonunun korunması ve yeniden ihya sürecine aktif katılımını teşvik edilmesi açısından önemli görülmektedir.





#### **Türkiye Tasarım Vakfı**

Beylerbeyi Mahallesi, Beylerbeyi Çamlıca Cd.

No: 82/1 34676 Üsküdar, İstanbul

Kuzguncuk Mahallesi, Kuzguncuk Çarşısı Cd.

No: 9-11/2 34674 Üsküdar, İstanbul

+90 216 495 08 88

[info@turkiyetasarimvakfi.org](mailto:info@turkiyetasarimvakfi.org)

[www.turkiyetasarimvakfi.org](http://www.turkiyetasarimvakfi.org)